

Upföta tö bhükü

Yàrî bhükü ò ò nòtù ádròdrö dhu tí dhu

Dhu àla ndí Upföta tö yàrî bhükü nandí ale ràrî Yüwanì, Yèsù Krístö bhà uvitatále. Kándí ka òná kàsùmì ð, Àziyá-Ngba tö pbirì ní'ì Romà kámá dð ádrèngbá kamà bhà pbirì nznìzì ð atdí pbirì. Ní ndí kamà náazè kongò ndèle mëngü-ngba bhèyi. Yà ò nùvò ìnzí 'ùlè ka pbàkrístö núso ka kongónà, kadè àbhùnà ràbà àpbè abho nyú. Ndí dhu bhèyi ní ndí, ka kasò Yüwanì, kowù àbhànà Pàtemù tí kátina sòngà dð (1.9), Yèsù Krístö bhà Ídzi Màkürè ùno kàrî ìndrù tò dhu-okù dð rð.

Yüwanì andí yàrî bhükü mbèmbè àrègyètdí kumì dòná imbò nà ato ð Yèsù Krístö ka kùgè dhu-dzidð. Kándí ka ndíní ndí ndabhè tí pbàkrístö-afí ròtsi obi ní, ròkò Yèsù Krístö-rð tí ò àpbà affiya rð, àzèmbè ò ò àpbè nába rðrð màf. Kàzè dhu ní abádhí rðdð Yèsù Krístö ríngò ìnzá òtrè òdho ð dhu atdyúya nyú nà (22.7).

Upföta tö bhükü ní pbànábí tö bhükü bhèyi rí dhu òvo ìndrù tò bhükü (22.7,10,18,19). Kà-ð ka kálána dhu ní Ungbòta-Ayí ð ábhö bhükü ð ka kándí dhu dýyá dhu. Ngákpákà dhu-tsí ní ùru tí tñya úrú ò dhu. I òfð ní: «Mènyòni», «Bàbeli», ndirò «Ozà-bv» (ifò, àrèbhè, atdí kumì dòná òyð nà).

Bhükü-nyitè ka kóhù tí dhu

- Yüwanì rí ndatí Yèsù Krístö òvì ale tí dhu mà, Yèsù rí kàvì rùndí bhàrèwà Àziyá-Ngba tö pbirì ð àrèbhè kànísá tò dhu màna dhu (1.1-3.22).
- Yüwanì rí òrè-akpà ð dhu àlè onya bhèyi ròdzì dòná dhu tö òfð ð, ndàdè àwenà kórð dhu (4-20).
- Kàgàwà rí òrè-akpà-òwétá mà adzi-òwétá màna dhu nóbholo dhu (21-22).

Bhükü-dòkpa

(Àmo 3.7; Upf 22.6-10)

1 ¹ Yàrî bhükü ò rí'ì dhu ní Yèsù Krístö abhè kèni ìnzá òtrè òdho ð rí 'ònzì dhu. Kàgàwà abhè Yèsù rèni ò dhu, ndíní kítè tí pbìndà ale tò. Ní Yèsù Krístö avì pbìndà màlàyikà rìrà ò dhu òvò idù, ìma Yüwanì kàbhà ìno-akpà. ² Ní ma mavð ma mala dhu ìndrù tò kórð. Ma matí ò dhu ràrî Kàgàwà bhà Ote nyú ndirò Yèsù ràrî ò dhu tö ngàmì. ³ Hirò nónzi rí ale ní wò ndí pbànábí tö òfð ð ka kándí ote nózè rí ìndrù tò ale, ndirò ní ò ote òrì rí 'àdè òdòná affiya ð ale. Obhó tí, ò ò nandí ote ráká òná kàsùmì ìndù wà ndí.

Yüwanì rí Àziyá tö màlengè ð àrèbhè kànísá ð bhà nóvì dhu

(Màt 24.30-31; Upf 5.8-13)

⁴ Ìma ní Yüwanì yà ma mí dhu àndí fükü Àziyá tö màlengè ð rí'ì àrèbhè kànísá ð bhà tírð rð. Kàgàwà, yà ò'ì ò'ì, yà ò'ì arí'ì, ndirò yà òrè òrèyà ale nákà ndàso nyí, ndàdè nyàbhè nyòkò màrèngà ð. Ndirò yà Ádrèngbá kamà tö kàbhà tombi-ònzí arí'ì kàbhà àrèbhè alafí^a nákà 'àso nyí, 'àdè nyàbhè nyòkò màrèngà ð. ⁵ Ndirò, Yèsù Krístö nákà ndàso nyí, ndàdè nyàbhè nyòkò màrèngà ð átð. Ka ní obhó dhu kèlè ùno arí ngàmì, wemberè tí ndí nìngbè òve-bvè rð ale, ndirò yà adzi dð ádròdrö kámá dð kamà^b. Kòzè àlè, ndàdè àlè ùwù azùna ní àlè tö nzérenga bhà obi-tsinà rð. ⁶ Kàbhè àlè àlè rí'ì òrè-akpà ð Ádrèngbá Kamà

^a1.4 Àrèbhè Alafí tí ka kátina òrð dhu ní àrèbhè kànísá tò Ìlilá Alafí rí dhu òvo dhu. Àrèbhè rítèna ní atdíð aká bhùna ð dhu.

^b1.5 Zàb 89.28

Kägàwà bhà idzi ð bhà tí, ndírò ndi Àbanà tò arí kasu ònzi *pbàkùhánf tí^c. Ní ilèta mà ádrèngbànga tó obi mànà náká kà nà tí dhòdhóhónganà! Àmìnà.

⁷ Ándà, kònrí kà rírà àpù ð^d!

Ní kóró ale rí kàlá,

ìmbà rí'í kóngò-kpa mà nadù àlì ní ale màtí.

Ndíró yà adzi ð kóró ale-tidò rí 'ùhù izu ní kòkù dò rò^e. Obhò tí, kà rí'í ndi dhu bhèyi! Àmìnà.

⁸ Yà kóró dhu dō arí'í ádrèngbànga tó obi nà Ádrèngbàle Kägàwà ràtina: «Íma, íma ní Áléfà ndírò Óméga^f.» Ka ní yà í'í í'í, yà í'í arí'í, ndírò yà irà iraya ale.

Yùwanì rí Yèsù Krístò àlè onye bhèyi ròdzì dònà dhu tó ðfò ð dhu

(Dàn 10.5-12)

⁹ Íma ní adòkè Yùwanì. Yèsù nà àlè kúngbò àlè dhu-otù ð, àlè kí'í atdíkpá kàbhà ádrèngbànga tó idzi ð, àlè kí àpè àbà atdíkpá, ndírò àlè kí dhu-dzi òndù atdíkpá. Íma, ma mí'í òsò ka kòsò ma kowù mubhà Pàtemù tí kátina sòngà dō ró, Kägàwà bhà Ote èno ma máfí indrù tò dhu-okù dō rò, ndírò Yèsù bhà ngàmì tí ma mí'í dhu-okù dō rò.

¹⁰ Ádrèngbàle Kägàwà èlè ka kí ònà atdí yengè-idhò ð, kàbhà Ìlilá-Alafí nírà ma, madè wàndà róngò dhu bhèyi rí ndírò obi nyú nà ale-tù irí dzidu dònà rò rírá ró. ¹¹ Ndi ale-tù ambénà àtina dō: «Nyi nyálana dhu àká nyandí bhükü ò, nyadè òvinà àrèbhè kígò ð rí'í kànísá tò. Í kígò ní: Èfesò, Simurunà, Pèrgamè, Tùwàterà, Sardì, Filadèlfiyà, ndírò Làwòdikiyà.»

¹² Ní ma magéré ma ndíní ma mala tí wò idù rí dhu òvo ale. Nírò ní ndi ma mala orò ní ka kòbhòlò dhu, yà àrèbhè òpína dō ka karí tarà èlì dhu. ¹³ Ndíró, í àrèbhè dhu-òpí nzínzì ð, ma mala Indrù t'Ídhùnà^g bhèyi rólo ale. Ndi ale náafò pífona ò nyú rárà àhè ádzì kanzè-akpà rónà, ndàdè isonà orò ní ka kòbhòlò kùkyè ní odrùna dō rò. ¹⁴ Kà-dòká náawè tdyé òwòwè tàrà-ká bhèyi, ndírò mbìkàkù bhèyi. Ndíró kà-nyìkpò náambénà èmbìlì dō kàzù-idà-dò bhèyi. ¹⁵ Kà-pfò nùmbìlì àlì tó kàzù ò ka kòbì rìlè péé mèlìngà tò suma bhèyi. Ndíró kà-tù ambénà ndírò dō àdhàdhì ábhò idha ráwa dhu rí ndírò dhu bhèyi.

¹⁶ Kí'í àrèbhè alalí^h ndi ndàlè fangà tò otséna ní ró. Kà-li'ò rò ambénà àhè dō ní òyò kóró kunàdò rí ndàkà obhi-akpà. Ndíró, kà-nyì ambénà èmbìlì dō atdífò, àdhàdhì atdífò nyú ríka ádrèngbànga tó obi nyú nà adyifò bhèyi. ¹⁷ Ma mitdègu kàlá, ní ma mítsi obvò kònzì àdhàdhì íwà òvè ale bhèyi. Pbéttè, kàdè fanga tò otséna òlì dùdù ndàdè àtina: «Nzònzì odo! íma, íma ní kóró dhu apè ndi rónà rò ale ndírò kóró dhu araya òku dònà rò ale. ¹⁸ Íma ní ípìrònga t'ále. Ma mavè wà, pbétè kòmbì, ma mí'í ípìrò rò nyìkpòdu nà dhòdhóhónganà. Ma mí'í ádrèngbànga tó obi nà ove dō ndírò *òyì ò nga dō. ¹⁹ Nírò, dhu àká nyandí nyi nyálana dhu. Í dhu ní í'í rí'í kòmbì dhu mà, olù rowu 'ànyà dhu mànà. ²⁰ Yàrí ní ndi yà fanga tò otsédu-tsirò nyi nyala àrèbhè alalì mà, wò orò ní ka kòbhòlò dhu, yà àrèbhè òpína dō ka karí tarà èlì mànà-tì: kòkò àrèbhè alalì rítèna ní àrèbhè kànísá tò màlàyíkà, ndírò tarà èlì ka karí dýá àrèbhè dhu-òpí rítèna ní í àrèbhè kànísá.»

^c1.6 Uvt 19.6

^d1.7 Dàn 7.13

^e1.7 Zàk 12.10,14

^f1.8 Pbagíríkí t'avàna ð Áléfà ní wemberè tò bhàwà-nyìkpò, ndírò Óméga ní kà ríku dònà rò bhàwà-nyìkpò. Kà-tì ní, Yèsù rárí kóró dhu apè ndi rónà rò ale, ndírò kóró dhu araya òku dònà rò ale.

^g1.13 2.18

^h1.16 1.20

Yēsū rī Yūwanī àvī rāndī bhārəwà Ēfesō tō kīgō ǝ rī'ī kànīsà tō dhu

(Kas 20.17,28-31; Ēfe 1.15-16; 5.2; Ēbr 6.10-12)

2¹ Tdítǝ, yà idū rúbhi dhu òvò rǝ ale náati: «Ándí dhu Ēfesō tō kīgō ǝ rī'ī kànīsà tō málàyikà tō, nyati yàrí màkărū rāhə kǝkǝ àrūbhə alalī nūlū fangà tō ɔtsúna ní ale, ndirò yà ɔrò ní ka kǝbhòlò àrūbhə tarà nzínzi ǝ rúbhi ale-li'ǝ rò. ² Kà rātina: «Ma mēni wà pbàkə mətso, nyi nyarí adyo ìvò owūdu əngə nyi nyí rò tǝ dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù tǝ dhu mà. Ma mēni wà dhu nyi rarí nzí nzere dhu ònzi rí ale tǝ dhu-dzi òndù. Nyi nyómvu wà uvitatále tǝ arí 'àti ale-afí, támànyà pbání ònzi ní ǝ uvitatále rǝrò, nyadə dhu òsə abádhi rārē títò t'ənota t'ále. ³ Inyi ní dhu-dzi t'ònduta t'ále, ndirò nyi nyábà àpbè ɔvòdu-okú dò rò, pbétù ònzi afínə rādə ndingye rùdú rò. ⁴ Pbétù, ma mī'ī ìnè okúnə dò rò ma mēnəna atdí dhu nà. Ndi dhu ní: inyi, nyi nyarí mbà àzè nà idū kòmbí àdhàdhi nyi nyí'ī kà nà angyi dhu bhēyi. ⁵ Nírò, írè pé nyi nyitsi rǝ nga, nyadə nyugèrè nyabhà pbàkə nzérenga, nyadu nyi wemberè tǝ pbàkə mətso ò. Ìnzí nyi nyapè nyugèrè nyabhà pbàkə nzérenga, ní ma mīrə tìnə ò, madə pbàkə tarà ipfo fíndá ngari ǝ rò. ⁶ Pbétù, nyi nyí'ī ìnè yàrí idzi dhu nà nyənətsi: nyi nyóndrò Pbanikóláyí tǝ mətso àdhàdhi ma móndrò ka átò dhu bhēyi tǝ.

⁷ Inga t'írta tǝ bīna nà arí'ī ale náká ndiri wò Īlīlā Alafí rǝvona kànísà tǝ dhu mbēyi! Dhu lēmà ònzi rí ale tǝ ma mabhəya yà Kàgàwà bhà inga ǝ rī'ī ípirǝnga tǝ itsu-kpǝl, ndi ale rǝtò.»

Yēsū rī Yūwanī àvī rāndī bhārəwà Simurunà tō kīgō ǝ rī'ī kànīsà tō dhu

(Mát 5.10-12; Yàk 1.12)

⁸ Tdítǝ ndi ale atí ma ní: «Ándí dhu Simurunà tō kīgō ǝ rī'ī kànīsà tō málàyikà tō, nyati yàrí màkărū rāhə yà kórǝ dhu apè ndi rǝnà rò ale, ndirò kórǝ dhu ikūya ònà rò ale-li'ǝ rò. Ndi ale náavè wà, pbétù kòmbí kà rī'ī ípirǝ rò nyìkpóna nà. ⁹ Kà rātina: «Ma mēni wà pbàkə àpbè mà pbàkə nàkə mánà. Pbétùngátí, inyi ní ònzítale! Ndirò ma mēni ìngbà dhu bhēyi màtí Pbayàhúdí tǝ arí 'àti ale náarí dhu əno nyi ní dhu átò, támànyà pbání ònzi ní ǝ Kàgàwà bhà obhónà ale rǝrò. Abádhi ní pǝmvo Sitaní əlè arí ale tǝ mətù! ¹⁰ Ní, nyi nyàkà nzà nyonzí nyi nyábàna àpbè ɔdò. Nyi nyàkə nyəni dhu ní, Pǝmvo rārí afikə ùmvú ùmvú, imbi-dzà ò ndi ndí nzínzikə ǝ atídhená ale àbhə kusò dhu-otù ǝ. Ní nyí nyí àpbè àbà rārə àhə idrè idhǝ^k tǝ. Pbétù, nyi nyàkə nyondu dhu-dzi, ìmbà rí'ī nyi nyóvè dhu màtí. Ní ma madəya ípirǝnga tǝ məkàkə àbhə nyafò.

¹¹ Inga t'írta tǝ bīna nà arí'ī ale náká ndiri wò Īlīlā Alafí rǝvona kànísà tǝ dhu mbēyi! Dhu lēmà ònzi rí ale nǝvəya nzí ɔyo-gàna ɔve ní¹.»

Yēsū rī Yūwanī àvī rāndī bhārəwà Pèrgamè tō kīgō ǝ rī'ī kànīsà tō dhu

(Isa 11.4; Yud 3-4,11)

¹² Tdítǝ ndi ale atí ma ní: «Ándí dhu Pèrgamè tō kīgō ǝ rī'ī kànīsà tō málàyikà tō, nyati yàrí màkărū rāhə yà ɔyǝ kórǝ kunədo rí ndàkə obhi-akpà nà rī'ī ale-li'ǝ rò. ¹³ Kà rātina: «Ma mēni wà nyi nyaradí ònà ngari. Ndi ngari ní pǝmvo Sitaní ɔnyə idzi ònà ngari. Pbétùngátí, nyi nyínè ɔvòdu rǝ nyí nyápba nyi rǝ tǝ. Ma mēni wà Àtipasí yà pǝtsǝ idè pbàkə ngàmbi tǝ indrū-ònzí ale-rǝ ndi nǝnzí dhu átò. Ìmbà dhu rī'ī ka kòhò ka fúrəbvə, yà pǝmvo Sitaní arádi ònà pbanga ǝ dhu màtí, ní nyi nyabhà nzà ima nyi nyá'ù ní pbàkə a'uta. ¹⁴ Pbétù, ma mī'ī ìnè okúnə dò rò ma mēnəna dhu nà. Ndi dhu ní:

¹2.6 Pbanikóláyí ní'ī mēngə-nzo əle arí, 'adə àmbə mēnyòni ònzi dǝ ale. Ndirò, abádhi ongónà àdè indrú ədho ǝ dhu t'ònzita rǝ átò.

²2.7 ɔpt 2.9

^k2.10 idrè idhǝ tǝ ka kátina irǝ dhu-tí ní ngúfe idhǝ-nzo.

¹2.11 Upf 20.6,14; 21.8

nyi nyí'í nà ale nzínzi ð atdíhena ale rí'í inè, yà Bàlamà tí kátina ale udhè dhu nífí arí. Ndi Bàlamà ní ndi dhu nudhè Bàlakà tō, ndí'í Pbaìsràyélí nabhè tí ròtsu nzérenga ð, rà'á sànamè tō ka kèbì perè tí iza, 'àdè mènnyòni nónzi^m. ¹⁵ Ndirò ròsè wò dhu dónà, wò nyi nyí'í nà ale nzínzi ð, Pbanikòláyíⁿ rúdhèna dhu nífí arí ale rí'í inè átò. ¹⁶ Nírò, nyi nyàkà nyugèrè nyi nyubhà pbàkù nzérenga. Obhò tí, ìmbà kápè ì'í ndi dhu bhèyi, ní ma mífà àhè tìwè ð inzà òtrò idho ð, madè ìla ùgyè kòkò ì ale nà lidu ð rò ráhè obhi-akpà ní.

¹⁷ Inga t'frita tō bina nà rí'í ale, náká ndírì yà Ìlílà Alafí rōvona kànísà tō dhu mbèyi! Dhu lèma ònzi rí ale tō ma mabhèya yà òru ka kòrú *mànà^o. Ndirò, ma mabhèya òwòwè odú-ngba^p kà tō. Ndi odú-ngba ní, yà òvo-òwétá^o ka kándí dónà odu. Ndirò, ndi òvo-òwétá ní yà inzà atdí ale mà nùni òvo, inzà ní ndi odu ka kàbhè fíndà ale kèlè nùni ka rò.»

Yèsù rí Yùwanì àví ràndí bhàrwà Tùwàterà tō kigò ð rí'í kànísà tō dhu

(Kas 15.28-29; 1Kò 10.8,19-22; 1Tè 1.2-3)

¹⁸ Tdítdò ndi ale atí ma ní: «Ándí dhu Tùwàterà tō kigò ð rí'í kànísà tō màlàyikà tō, nyati yàri màkèrè rāhè Kàgàwà t'ídhùnà-li'ò rò. Ndi kà t'ídhùnà ní yà nyìkópna arí èmbìli kàzù-idà-dò bhèyi, pñona ràdù èmbìli átò àlì tō kàzù ð ka kòbì rìlā péé mùlìngà tō sùma bhèyi ale. ¹⁹ Kà ràtina: «Ma mènì wà nyi nyarí ònzina kasu, nyi nyòzè ngùkpà ale dhu, nyi nyá'ù ma dhu, nyi nyarí ngùkpà ale-dzèna ònzi dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù dhu. Ndirò ma mènì wà dhu, nyi rarí kasu ònzi kòmbí ròsè yà angyi nyi nyongónà kònzì tí dhu dónà. ²⁰ Pbéttù, ma mí'í inè okùnè dō rò ma múnona dhu nà. Ndi dhu ní: nyi nyébhà Yèzèbelì' bhèyi rí dhu ònzi atdí tsibhàle, yà Kàgàwà bhà nabi tí arí ndati tsibhàle, róngò àmbe pbàkà ale ètra dō. Kàbhè abádhí rùwí, ndámbe mènnyòni t'ònzita mà sànamè tō ka kèbì perè tí iza màna dhu t'á'ata ùdhe dō fíyò. ²¹ Ní, ma màbhà wà kàsùmì kà tō ndí'í ndi nngèrè tí ndèbhà pbìndà nzérenga. Pbéttù, kòzè nzà ndèbhà pbìndà mènnyòni t'ònzita. ²² Ní àndà nga mbèyi! Ma mí kà-ònga ìbvù àpbè tō ara dō, madè àdrèngbà àpbè àbhè átò kòkò kà màna arí mènnyòni ònzi ale ràbà, yà ní inzà abádhí ègèrè ì'èbhà ndi fíyò nzére màtso ní. ²³ Ndi dhu-ògù dō, ma mí kòwù nungu ale òkye òkye tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi kórò kànísà rí dhu ènì ìma rārì ndi ìndrù-afí mà, ìndrù tō ìrèta màna ð rí'í dhu àndà arí ale. Ndirò ma mí nzínzikù ð ìngbátí ìli ndi ale mà bhà perè núbhò ndi ale bhà kasu-bvu rō.

²⁴ Pbéttù nyí Tùwàterà tō kànísà ð ngùkpà pbàkrístò, nyí nyarí ìnzí Yèzèbelì rúdhèna dhu-owù èngù, ndirò nyí nyèni nzà pñmvò Sitanì bhà Òrù ð dhu tí ka kátina dhu. Ní ma màtina nyí ní, ma rārì nzí ngàtsi ànd à'è dèkú. ²⁵ Pbéttù, ma mònzì fukú dhu ní, nyí rākà nyòdò wò nyí nyí'í nà ìdizí òfì mbèyi, ràrà àhè ma mingoya ònà idho ð. ²⁶ Ndirò dhu lèma ònzi rí ale, yà ma mòzè dhu ònzi rí ràrà àhè ma mingoya ònà idho ð ale, ní tō ma mabhèya àdrèngbànga tō òbì, rònnyè idzi kórò pbìrì ð ale dō. ²⁷ Kèndaya ì ale tsumà tō mùgò ní, ndirò kèkoya abádhí-ònga yà anzi ní ka kórè wítà-ònga èkò ka karí dhu bhèyi^s. ²⁸ Kà-tì ní, ma rabhèya àbhè Àbadu ìbho idù àdrèngbànga tō òbì-tìdò dhu lèma ònzi rí ale tō. Ndirò ròsè wò dhu-dónà, ma rabhèya àbhè kùtsingá nga tō alalí ndi ale tō, kònzì mùlèma dhu nitè tí.

²⁹ Inga t'frita tō bina nà rí'í ale náká ndírì wò Ìlílà Alafí rōvona kànísà tō dhu mbèyi!»

^m2.14 Ɔzt 25.1-2; 31.16. Mènnyòni rìné ndi'í mènnyòni kèlè tí, ngàtsi ní inzà ka kòdò ale Kàgàwà tō tí dhu tí.

^m2.15 Upf 2.6

^o2.17 Manà tí ka kátina ìrò dhu ní òrè-akpà ð ònyè (Yùw 6.31,49-50).

^p2.17 Òwòwè odú-ngba ní Kàgàwà bhà Idzi ð ka kòtsù dhu tō rùsà èfà rí dhu.

^o2.17 Upf 3.12; 14.1

^r2.20 1Ká 18.4; 2Ká 9.21

^s2.27 Zàb 2.8-9

^t2.28 Upf 22.16

Yèsù rí Yùwanì àvì rándì bhàrèwà Sardi tó kigò ð rí'ì kànìsà tò dhu

(Màt 7.21-23; 24.42-51; Yàk 2.14)

3¹ Tdítð òndì ale atí ma nǎ: «Ándí dhu Sardi tó kigò ð rí'ì kànìsà tò màlàyikà tò, nyatì yàrí màkùrè ràhù Kàgàwà-ònzí aróko àrùbhè alafí^u nà rí'ì, ndàdè ì'ì àrùbhè alalí^v nà fónà átò ale-li'ò rò. Kà ràtina: «Ma mènì wà pbàkè mètso. Obhò tí, indrù arí nyalà inè rí'ì ípírònga nà ale bhèyi, pbétù nyadè ì'ì iwà óvè ale. ²Ní, íkye! Àbhè obi wò íkyèrò òdì ndíní ndì ndové tí nyemùtsì rò dhu tò, ma màla wà dhu pbàkè mètso ràrì'ì mbà àkàkà dhu tí pbàkà Kàgàwà-nyìkpò ð nìdhuní. ³Nírò, frè indè ka kúdhe dhu mà, nyì nyírì ndì dhu tí dhu mànà. Nyì nyàkà nyifù ka, nyadè nyugèrè nyùbhà pbàkè nzérénga. Ìnzì nyì nyapè inga àndà mbèyi, ní ma mírà àhù tinú inzà nyì nyèni kàsùmì ð àdhàdhì ogbotàle náarírà dhu bhèyi. ⁴Pbétù, nyì nyadè àdì ngúfè ale nà Sardi tó kigò ð, yà inzà àpè ròyá mberè ìtí ale. I ale ní ì atdíkpá mà mubhiya mànà òwòwè mberè nùfò ròyá rórò, abádhí ní ì àkàkà ale nìdhuní. ⁵Ndì dhu bhèyi ní ndì, dhu lè mà ònzì rí ale ka kufóya òwòwè mberè nǎ. Ndirò, mà mohoya nzí ndì ale-òvò ípírònga tò bhùkù ò rò. Ma movoya dhu kpangba Àbadu mà pbìndà màlàyikà mànà-ònzì, matí ndì ale ràrì pbàkà ale nyú.

⁶ Inga t'írìta tò bina nà rí ale, náka ndírì Ìlilá Alafí ròvona kànìsà tò dhu mbèyi!»

Yèsù rí Yùwanì àvì rándì bhàrèwà Filadèlifiyà tò kigò ð rí'ì kànìsà tò dhu

(2Pé 1.10-11; 2.9)

⁷ Tdítð òndì ale atí ma nǎ: «Ándí dhu Filadèlifiyà tò kigò ð kànìsà tò màlàyikà tò, nyatì yàrí màkùrè ràhù Ìlilá ale, ndàdè ì'ì Obhóngatàle tí ale-li'ò rò. Ndì ale rí'ì ádrèngbà kamà Dàwudi bhà idzi ò rí indrù àbhè ròtsù fèngulà nà fónà. Kápé tsàtsè àpfo, ní kàpbi rí ale arí mbà, ndírò kápé tsàtsè àpbi, ní kàpfo rí ale arí mbà. ⁸Kà ràtina: «Ma mènì wà pbàkè mètso. Nírò kànì ma màpfo wà tsàtsè indè, yà ìnzì atdí ale mà ràdè àpbinà tsàtsè. Ma mènì wà dhu, nyì rarí'ì mbà ádrèngbànga tò obi nà abho, pbétù nyì rífu wà pbàkà ote, ndírò nyì rásà nzà óvòdu. ⁹Ní, kànì ma mí pòmvo Sitanì èlè arí ale tò mùtè ònzì tí dhu. I ale ní títò t'únòta t'ále, ndírò abádhí arí 'àti Pbyàhúdì tí, mbà ì'ì Kàgàwà bhà ale nyú tí rórò. Ní ma mí abádhí ètù ròwù 'èko otáyàya ð ònzínú, ràdè dhu èni iwà mà ròzè nyì. ¹⁰Àdhàdhì nyì nyóðò nyì, nyongò dhu-dzi òndù yà indè mà mýyà ka dhu bhèyi, ní ima mà átò, mà mí nyòdò yà adzi ð kórò ngari ð rí'ì àpè tò kàsùmì ð. Ndì àpè rí'ì ndíní ndì ndomvú tí yà adzi ð arí'ì ale-afí. ¹¹Ma mírà inzà òtrò idho ð. Ní dhu àkà nyòdò wò nyì nyí'ì nà idzi ófò mbèyi, ndíní ìngbatì ìli ndì ale mà nfidhá tí nzí mùlè mà tò pbàkè mùkàkà. ¹²Dhu lè mà ònzì rí ale mà mabhèya rí'ì pbàkà Kàgàwà bhà-dzà átsàta tí. Ndì ale ahèya nzí ànyì-dza rò akekpá matí. Ndirò ròsè wò dhu-dónà, mà mandíya pbàkà Kàgàwà-òvò mà, ndì pbàkà Kàgàwà bhà kigò-òvò mànà ndì ale-rò. Ndì kigò ní Yèrùsàlemà-òwátá, yà òrè-akpà ò rò rífo, pbàkà Kàgàwà-tí'ò rò kigò. Mà mandíya óvòdu-òwátá átò ndì ale-rò.

¹³ Inga t'írìta tò bina nà rí'ì ale, náka ndírì wò Ìlilá Alafí ròvona kànìsà tò dhu mbèyi!»

Yèsù rí Yùwanì àvì rándì bhàrèwà Làwòdikiyà tò kigò ð rí'ì kànìsà tò dhu

(Luk 14.34-35)

¹⁴ Kà ríku dónà rò nǎ, ndì ale atí ma nǎ: «Ándí dhu Làwòdikiyà tò kigò ð kànìsà tò màlàyikà tò, nyatì yàrí màkùrè ràhù Àmìnà tí kátina ale-li'ò rò. Ndì ale ní ndì Kàgàwà ònzì dhu tò obhónà ngàmì, obhò dhu kèlè èno arí ale, ndírò Kàgàwà abhòlò kórò dhu apè ì dónà rò ale. ¹⁵Kà ràtina: «Ma mènì wà pbàkè mètso: nyì nyíre nzà ndírò nyì nyígbe nzà.

^u3.1 Kàgàwà-ònzì aróko àrùbhè alafí rítèna dhu ní kàbhà Ìlilá Alafí.

^v3.1 1.20

Àkà àmbèná àkà dhu ní nyire ìrè tí, ndírò ngàtsi nǎ, nyigbè ìgbè tí^w. ¹⁶ Pbéù kòmbí, nyi nyó'ò lílílí: nyi nyire nzá ìrè tí, ndírò nyi nyígbè nzá ìgbè tí. Ní ndi dhu-okú dō rò, ma mí nyadyò àdyò tí. ¹⁷ Nyi nyarí nyati ònzítále tí, kóró dhu ná arí'í ale tí, ndírò ìmbà arí'í atdí dhu-atdyú ná màtí ale tí. Pbéù, nyi nyèni nzá dhu, nyi rárí ìmbà dhu arí'í fóná ale, izèna aró'ò ale, nàkátále, ndùmùndùmú, ndírò nzinzí rò arí'í ale. ¹⁸ Ní ndi dhu-okú dō rò, ma mònzì nyi nyozdì kàzè nǎ ka kú'ò rìlā orò fudú, ndíní nyi nyi'í tí ònzítále tí. Ndi dhu bhèyi tí átò, nyi nyàkà nyozdì òwòwè mberè, ndíní nyi nyafò tí rùnù, akye ka kalana wò ale-nyì ríwè nǎ pbàkè nzinzíngà nǎ. Ndirò, nyi nyàkà nyozdì nyìkpòwè ò nyi nyátdèna pbàbí, ndíní nyi nyala tí nga tǎdídò^x. ¹⁹ Ìma, ma marí kóró ale yà ma mòzè tó afátá itè ì ale tò, madè ì dhu òsò fíyò. Nírò, nyi nyàkà nyozdì òbì, nyègèrè nyi nyèbhà pbàkè nzérengà. ²⁰ Kàní, ma mìdè tsàtsèná mambe hòdhi òpbì dō. Ní, ndi ale apé tūdu ìri, ndàdè tsàtsè àpfò idù, ní ma mādè òtsù kàbhà idza, mādè dhu ònyè atdíkpà kà mànà. ²¹ Dhu lèma ònzi rí ale ní ndi, ma míliya ràdì fkyèrò tídú àdrèngbà kamà tó pbàkà tombi dō, àdhàdhi ìma, ma manzì dhu lèma madè àdì fkyèrò Àbadu-tí àdrèngbà kamà tó kàbhà tombi dō dhu bhèyi.

²² Ìnga t'íríta tó bina ná rí'í ale, nàkà ndírí wò Ìlílá Alafí ròwona kànísá tó dhu mbèyi.»

Kàgàwà àlè ka kí adyi nǎ pbàndà tombi dō àdì rórò dhu

(Ìsa 6.1-4; Zèk 1)

4 ¹ Wò dhu-dzidò, ìma Yùwanì, ma mala ònyè bhèyi ródzì dùdù ngàtsi dhu. Ní ndi ònyè ò, ma mala atdí tsàtsè kpongba ndi nàpfo òrè-akpà ò ró. Ní yà iwà ma màtí angyi, ràmbe ò'ò dō wàndà rǒngò dhu bhèyi ale-tù, náavò dhu idù, ndàtì: «Úpò àzú! Ní, ma mí olunà rò rí 'ònzì tǎdídò dhu itè indè.»

² Ní ànyírò rò tí, Kàgàwà bhà Ìlílá-Alafí irá ma. Ní ma mala àdrèngbà kamà tó tombi òrè-akpà ò ka kílì ràdì ró, atdí ale ràdè ì'í ndi tombi dō ndi ndàdì ró. ³ Ndi ale àmbèná àmbilì dō atdí dō àdhàdhi orò odziya ná odu, *yàspi mà *sardi mànà tí kátina náaràmbilì dhu bhèyi. Ndi tombi nǎ'í *zùmàridì tí kátina odu bhèyi rùmbilì ango àkpòrò ngbòna ró^y. ⁴ Ndirò, kí'í àdròdrò kámá tó òyò kumì dóná ìfò ná ngùkpà tombi àkpòrò ngbòna ró. Ndirò, ì tombi dō ì òkò ró ì'í ale ní, òyò kumì dóná ìfò ná pbàkàwè. Abádhí ì'í òwòwè mberè ì èfò ròyá ró, ndirò abádhí-dò ró ì'í ní orò nǎ ka kòbhòlò mèkàkà. ⁵ Àdrèngbà kamà tó tombi dō rò, ìnga àmbilì, wògò ìri ndi, oyo ràdè ètá. Ndi tombi-ònzì ì'í dhu ní kàzè ròrè ròyá àrèbhè mèle. Ì mèle ní'í Kàgàwà-ònzì aróko àrèbhè alafí^a. ⁶ Ndirò, ndi tombi-ònzì-tsù nga náala ndi àdrèngbà rèrè bhèyi. Kà-ò nga náambèná àwè dō atdí dō àdhàdhi kíràwulì-ò nga náarí àwè dhu bhèyi.

Ìpírònga ná ìfò dhu-tsí^b náakpòrò ndi àdrèngbà kamà tó tombi-ngbò, 'ìlì àtsí. Ndirò abádhí-nyìkpò ì'í angyinà rò màtí ndirò abádhí-dzidòná rò màtí. ⁷ Wemberè tó dhu nílì ndi àrì bhèyi, oyo rí kíse dhu ràdè ndilì ikyi-akpà-ngba bhèyi. Ìbhè rí kíse-tsí-nyì nílì ndi ìndrù-nyì bhèyi, ìfò rí kíse ràdè ndilì yà orò arángilì sàmbà bhèyi. ⁸ Ndirò, ì ìfò dhu nǎ'í pékéléya ná azázá, nyìkpóya ràdè ùle ngbòya-rò màtí ndirò pékéléya-tsinà màtí. Abádhí owúnà adyi èyè rò adyìhengà ndirò kùbhingá màtí ìnzì ì ì ìngyè rórò, 'àmbe àtìná dō:

«Ìlílá ale, Ìlílá ale, Ìlílá ale ní àlè tó Àdrèngbàle, yà àdrèngbànga tó òbì ná arí'í kóró dhu dō ale, Kàgàwà!»

^w3.15 Làwòdikiyà-tí ì'í kyèròkyèrò Kòlòsayi tó kigò ò idha ní'í atdí dō ìrè idha, ndàdè ì'í mbèyi nyè omvè tó. Ndirò Hiyèràpoli tó kigò ì'í átò kyèròkyèrò ndi kigò-tí, oná idha ràdè ìgbè tí ìgbè. Pbéù, Làwòdikiyà ò idha-tsí náadè ì'í lílílí, ìnzì ràdè òvù.

^x3.18 Làwòdikiyà-òvò nabhè ròtò ndi atdí dō dhu ní'í fùrangà t'élita tó bàkì ná kí'í dhu, ndirò atdí dō éya mberè mà ale-nyìkpò tó pbàbí mànà dhu òbhòlò ka kongónà kà-ò dhu.

^y4.3 Zèk 1.26-28

^z4.4 Kòkò òyò kumì dóná ìfò ná pbàkàwè ní'í Kàgàwà bhà ale itè arí kònzì òrè-akpà ò bhà.

^a4.5 Ózè wò dhu dō ka kàndì dhu 3.1 ò.

^b4.6 Zèk 1.4-24. Ózà-bvù ò, ìfò rìtèna Upfòta tó bhūkù ò ní yà adzi ò arí'í kóró dhu-tsí.

^c4.8 Ìsa 6.2-3

Ka ní ì'ì ì'ì, ì'ì arí'ì, ndírò ìrà iraya ale.»⁹ Ndirò, abádhí owúnà adyi èyè rò, 'lè p̀b̀ndà ádr̀ng̀b̀a kamà tó tombi d̀s̀ àdi Kàgàwà, yà dhòdhòdhònganà arí'ì íp̀ir̀ng̀a nà ale ní. Abádhí owúnà kífù rò, 'adè àmbe òtsò àbhè d̀s̀ f̀ndà.

¹⁰ Abádhí r̀í dhu ònzì wò dhu bhèyi ònà kórò kàsùmì ð, kòkò òyò kumì d̀nà ìfò nà p̀b̀k̀ar̀ù nòowúnà 'èkò rò òdyèya d̀s̀ wò p̀b̀ndà tombi d̀s̀ àdi Kàgàwà, yà dhòdhòdhònganà arí'ì íp̀ir̀ng̀a nà ale-ònzì. Í ale owúnà k̀èlè rò, 'èwà d̀ya-rò mùkàkù, 'èlì obvò kàbhà tombi-ònzì, 'adè àtìnà:

¹¹ «Fàkà Ádr̀ng̀b̀àlè, fàkà Kàgàwà, nyi nyàkà ilèta nà, ífuta nà, ndírò ádr̀ng̀b̀anga tó obi nà.

Obhò tí, nyi nyabhòlò ndi kórò dhu.

Nyi nyabhòlò ì dhu, nyi nyazè ndi abádhí r̀í'ì dhu-okù d̀s̀ rò.»

Ákàkà nd̀ng̀be Kàgàwà bhà kàràtasì-yà-ba-tsè rò ando ale

(Ròm 11.33-34; Fil 2.5-11; Upf 1.5-6; 7.9-12)

5¹ Wò dhu-dzidò, ma mala dhu ní àkpòrò ka kàkpòrò kàràtasì-yà-ba ádr̀ng̀b̀a kamà tó tombi d̀s̀ àdi ale tó fanga tó kòtsù-tsírò. Ndi kàràtasì ní'ì òyoyò kórò ka kàndi d̀nà nga kàràtasì, kadè tsèna ǹp̀ba àr̀ub̀bh̀ ngari ð rò ando ní *kàsè tí, ònzì atdí ale mà náanga tí.

² Ní, ma mala ádr̀ng̀b̀anga tó obi nà arí'ì màlàyikà, r̀ambe dhu òvò d̀s̀ òr̀é t̀na nyú nà, ndàti: «Ádhi p̀b̀a ale ndi àkàkà nd̀ng̀be wò kàràtasì-yà-ba-tsè rò ka k̀p̀b̀a ando, ndàdè ndi kàràtasì nánga?»³ P̀b̀èt̀ù, àkàkà nd̀ng̀a ndi kàràtasì, ndàdè ònà nga àndà ale ní'ì mbà atdí màtí òr̀-akpà ò, yà adzi d̀s̀, ndírò èvèvè ale nzínzi ð màtí. ⁴ Ní, ma madzì atdí d̀s̀, àkàkà nd̀ng̀be ndi kàràtasì-yà-ba-tsè, ndàndà ònà dhu, ndàdè òzà nà ale r̀í mbà atdí màtí dhu-okù d̀s̀ rò. ⁵ Nírò ní ndi p̀b̀k̀ar̀ù nzínzi ð atdí ale náavò dhu idù, ndàti: «Nzòdzi! Ándà, kàní, Yudhà-dhù-bvè àr̀ì^d, ádr̀ng̀b̀a kamà Dàwudu bhà m̀dz̀k̀ar̀ù, ǹonzì wà dhu lèrà. Kà ní ndi àkà àkà nd̀ng̀be kòkò àr̀ub̀bh̀ ngari ð ka k̀p̀b̀a kàràtasì-tsè rò ando, nd̀ng̀a ka, ndàdè ònà dhu òzè ale.»

⁶ Ní, ma mala Tàmá-ngba tí kátina ale ádr̀ng̀b̀a kamà tó tombi mà, íp̀ir̀ng̀a nà ìfò dhu-tsí mà kòkò p̀b̀k̀ar̀ù mà nà nzínzi ð idè rò. Kìlì ndi òhò ka kòhò dhu bhèyi. Kòtdyú ì'ì àr̀ub̀bh̀, kà-nyìkpò ràdè ì'ì àr̀ub̀bh̀ átò. Í àr̀ub̀bh̀ kà-nyìkpò r̀itèna ní Kàgàwà-ònzì aróko àr̀ub̀bh̀ alafí^e, yà adzi ð kórò ngari ònà kùvì. ⁷ Ní, ndi Tàmá-ngba indrí ndi ádr̀ng̀b̀a kamà tó tombi d̀s̀ àdi ale tí-ò, ndàko wò àkpòrò ka kàkpòrò kàràtasì-yà-ba fangà tó kòtsù-tsírò rò. ⁸ K̀ìt̀d̀g̀u ndi kàràtasì àkò, ní kòkò íp̀ir̀ng̀a nà ìfò dhu-tsí mà, kòkò òyò kumì d̀nà ìfò nà p̀b̀k̀ar̀ù mà nà ǹukò ì òdyèya d̀s̀ kònzì. Ìng̀b̀atí ìlì ndi ale mà abádhí nzínzi ð ní'ì dàmè mà ndr̀uò r̀ng̀g̀ m̀arasì àlè ònà orò tó kòpà mà nà fónà. Í m̀arasì r̀itèna dhu ní Kàgàwà bhà ale tó itsòta. ⁹ Abádhí ambèná yàrí adyi-òwútá ǹỳỳè d̀s̀, 'àmbe àtìnà d̀s̀:

«Nyi nyàkà ndi nyako yàrí kàràtasì,

nyadè kà-tsè ka k̀p̀b̀a ní ando ùng̀be.

Obhò tí, ka kahò nyi. Ní wò azùnù èfù ndi dhu-otù ð,

nyi nyadzi kórò r̀g̀g̀anda-tidò nzínzi ð ale mà,

kórò aláva-tidò nzínzi ð ale mà, kórò ale-tidò nzínzi ð ale mà, kórò p̀b̀iri ð ale nzínzi ð ale mà nà Kàgàwà tò.

¹⁰ Nyi nyúli abádhí r̀í'ì *p̀b̀k̀ùh̀ání tí, ndí ń kasù ǹonzì tí àlè tó Kàgàwà tò. Ndirò, nyi nyábhè abádhí r̀í'ì kàbhà idzi ð bhà tí, ndí ń abádhí ònyè tí idzi yà adzi ð ale d̀s̀.

Ndirò, abádhí ònyèya idzi ònyè yà adzi ð ale d̀s̀^f.»

¹¹ Wò dhu-dzidò, ma mandà nga t̀f̀t̀d̀s̀, ní ma m̀iri ádr̀ng̀b̀a kamà tó tombi-ngbò nàkpòrò àbhò màlàyikà-tù mà, íp̀ir̀ng̀a nà dhu-tsí-tù mà, p̀b̀k̀ar̀ù-tù mà nà. Abádhí-bvè

^d5.5 Opt 49.9

^e5.6 Ózè wò dhu d̀s̀ ka kàndi dhu 3.1 ò.

^f5.10 2.26-27; 20.4; 22.5

ní'í miliyoni-tsù, ndirò miliyoni-tsù, lufá-tsù, ndirò lufá-tsù. ¹² Abádhí ambénà ùkù dō ɔré tuya nyú ná, 'ámbe átinà dō:

«Áho ka kahò Tàmá-ngba náká ndí
ndàbà ádrùngbànga tó obi mà,
ònzí mà, dhu-ɔnga t'òvòta tó irèta mà, obi mà,
ifuta mà, ádrùngbànga tó awáwè mà, ilèta mà!»

¹³ Ndirò ma miri Kàgàwà abhòlò òrè-akpà ò, yà adzi-tsi, ndirò ádrùngbà rèrè ò kórò dhu-tù. Abádhí kórò náambénà adyi èyè dō, 'ámbe átinà dō:

«Ádrùngbànga tó awáwè, ifuta, ilèta, obi mà náká dhòdhóhónganà,
ádrùngbà kamà tó tombi dō àdi ale, Kàgàwà tò, ndirò Tàmá-ngba tò!»

¹⁴ Ní, kòkò ípírɔnga ná ifò dhu-tsi náadéna òwu dhu àdu rō, 'àti: «Àmìnà.» Ndirò ndi kàsùmì ò tí, kòkò pbàkàrù adù 'ùko otdyèya dō, 'àlé wò tombi dō àdi ale mà, Tàmá-ngba màna.

Tàmá-ngba tí kátina ale rí kàràtasí-yà-ba-tsù rō ando nángbè dhu

(Zèk 14.21; Zàk 1.8-10; 6.1-7; Mát 24.6-8; Luk 18.7-8; Upf 7.13-14)

6 ¹ Wò dhu-dzidò, ma mala dhu ní: Tàmá-ngba angbe wemberè tó ando yà kàràtasí-yà-ba-tsù rō ka kèpbà àrèbhè ando nzínzi ò dhu. Ní, ma miri kòkò ípírɔnga ná ifò dhu-tsi nzínzi ò atdí dhu, dhu òvo rí àdhàdhì òvo àtà dhu bhèyi rí ndiri tūna ní, ndàti: «Áhù!» ² Ní ma mandà nga, madè òwòwè atdí *mèhàgè àla ndi nítò rō. Ndirò, ndi mèhàgè dō ùpò ndàdi ale⁸ í'í ɔsù ná fóná, kadè mèkàkù àbhù fíndà. Kàdè àhù mèlèmatále tírò, ndíní ndi ndara tí dhu lè mà ònzí tdiídò.

³ Wò dhu-dzidò, Tàmá-ngba angbe ɔvo rí kisè ando. Ní ma miri ípírɔnga ná ɔvo rí kisè dhu, ràti: «Áhù!» ⁴ Ní kàzà bhèyi ngbóna ilù ngàtsi mèhàgè níito ndi. Ní kà-dō ndi ndùpò ndàdi rō í'í ale-fò ka kabhè ádzi obhi-akpà. Ka kadè yà adzi ò rò kà rí màrèngà ìto ní ádrùngbànga tó obi àbhù kà tó átò. Kà-tì ní, kà rabhèya indrù ròkyè ì nzínziya ò.

⁵ Tàmá-ngba itdègu ìbhù rí kisè ando nángbè, ní ma miri ípírɔnga ná ìbhù rí kisè dhu, ràti: «Áhù!» Ní ma mèbè nga mandà rò, ma mala òtòtì mèhàgè rìtò ndi. Ndi mèhàgè dō ndi ndùpò ndàdi rō í'í ale ní'í kilo ná fóná. ⁶ Ní ma miri ale-tù bhèyi rí ndiri dhu ípírɔnga ná ifò dhu-tsi nzínzi ò rí rí dhu òvo rō, ndàti: «Nganù-ra tó atdí kilo-odzi ní atdíku idho tó kasu tó mèkàmbà nyú, ndirò *sàyiri-ra tó ìbhù kilo-odzi ní atdíku idho tó kasu tó mèkàmbà nyú àtò! Pbétà, akye mà òvayì màna nàndà dhu ní, nyi nyàkà nzá nyidzì í-tsi-odzi.»

⁷ Tàmá-ngba níitdègu ifò rí kisè ando nángbè, ní ma miri ípírɔnga ná ifò rí kisè dhu, ràti: «Áhù!» ⁸ Ní, ma mandà nga, madè iríbita tó ikána ná mèhàgè àla rìtò ndi. Kà-dō ndi ndùpò ndàdi rō í'í ale-òvò ní'í ɔve. Ndirò, kòwò ò í'í ní *Oyì ò nga tí kátina ale. Abádhí tó ka kabhè ádrùngbànga tó obi, ndíní yà adzi tó atdí nga ifò dō ò ale nokye tí obhi-akpà ní, àwù ní, kórò andi-tidò ní, ndirò irí ò ìzà ní.

⁹ Tàmá-ngba itdègu imbo rí kisè ando nángbè, ní *màzàbahù-tsinà, ma mala Kàgàwà bhà ɔte t'ánòta-okú dō rò, ndirò ndi ɔte tó idzi ngàmò tí í'í dhu-okú dō rò ka kókyè ale.

¹⁰ Ní, í ale ambénà ùkù dō ɔré tuya nyú ná, 'ámbe átinà dō: «Ádrùngbàle Kàgàwà, nyi ní Ìlílà ale ndirò Obhóngatále. Nyi nyádi, nyambe inga òdò dō ràrà àhù ìngbà kàsùmì ò, ndíní nyi nyitdè tí anya yà adzi ò ale dō, nyutsè ròkà dhu, yà azùka nífù abádhí nzínzi ò ale-okú dō rò?» ¹¹ Ìngbàfí ilì ndi ale mà kòkò ka kókyè ale nzínzi ò tó, ka kabhè òwòwè kanzè. Ndirò ka kati abádhí ní: «Nyí nyàkà nyòdò adókù, yà Kàgàwà-owù ùngù arí ale. Ka kí abádhí nzínzi ò atdíhená ale òkye yà nyí ka kókyè dhu bhèyi. Í òkye ka kókyena ale-bvù rākà rò nga ní ndi Kàgàwà adèya rākù dhu ètsè ní.»

¹² Wò dhu-dzidò ma mala dhu ní, Tàmá-ngba rí aza rí kisè ando nángbè dhu. Ní, yà adzi níví atdífò, adyifò ɔgèrè ndi ndòtì inyí tó mberù bhèyi, àbí ràdè ndùgèrè ndòlù azu bhèyi. ¹³ Òrè-akpà-nyí rō alalí náawà ì yà adzikpa dō, àdhàdhì itsu-kpò náarí 'àwà kázùrò

⁸6.2 Mèhàgè dō ùpò, 'òkò ifò ale rìtèna dhu ní Kàgàwà arí màlipò àbhè nzère ale tó dhu (Zàk 6.1-8).

rò, obi nà rópili àpùpú rí k̀pàna-ŋnga ùyà ònà kàsùmí ð dhu bhèyi. ¹⁴ Òrù-akpà nfidhá ndí, ndámbe ndáduru dš, àkporo ka kákporona kàràtasí-yà-ba náarí ndádurú dhu bhèyi. Kóró p̀bìrì mà, kóró sòngà mànà ǹngbe ì f̀yó ngari ð rò, 'òwù. ¹⁵ Yà adzi ð ádròdrò kámá mà, ádròdrò ale mà, p̀bànowí tó ádròdrò ale mà, ònzítále mà, obítále mà, ndirò kóró ngùkpà ale mà, yà ìno t́ arí'ì mà, d̀yà arí'ì ìtírò ale mànà náatse, 'òwù 'ùrù odu-tsi arí'ì ibhu ònà màtí, ndirò p̀bìrì-rò arí'ì odu ǹnzì ð màtí. ¹⁶ Abádhí ambénà dhu òvò dš p̀bìrì mà odu mànà tó, 'ámbe àtìnà dš: «Nyàwà nyí d̀kà, nyàdè mùrù itse wò ádr̀ngbà kamà tó tombi dš àdi ale-rò rò, ndirò Tàmá-ngba bhà nàwí rò rò. ¹⁷ Obhò t́, abádhí tó nàwí tó ádr̀ngbà idho ìrà wà. Ní ádhí p̀bá ale ndí inè rí'ì ndàdi p̀bàndà ípír̀ngba nà t̀dítš?»

Kàgàwà bhà ale-nỳndri rò ka kí *kàsè ùpbi ndíni abádhí nòdò t́ kàbhà nàwí ròrò dhu

(Yùw 10.16; Ròm 11.25-26; Upf 14.1-5; 21.3-4)

7 ¹ Wò dhu-dzidš, ma mala ìfo màlàyíkà, ikikò ìfo yà adzi-p̀bidò ònà rò. Abádhí tó awe-tsù ì adzi p̀bidò ònà, ìnzí opili t́ yà adzi dš màtí, ádr̀ngbà rèrè dš màtí, ndirò kóró itsu-tidò dš màtí. ² Ndirò, ka kabhè ádr̀ngbànga tó obi abádhí tó, ndíni abádhí inza t́ yà adzi mà, ádr̀ngbà rèrè mànà ní. Ní, ma mala ngàtsi màlàyíkà adyifò arí nditò inà rò rúpo ró, ndàdè ì'ì Kàgàwà, yà ípír̀ngba nà arí'ì ale bhà *kàsè nà foná. Kàdè òkù orú t̀na nyé nà kòkò ìfo màlàyíkà tó, ndàti: ³ «Ínzí nỳnza yà adzi mà, ádr̀ngbà rèrè mà, itsu mànà, ràrà àhè kàsè ùdu àlè kí àlè tó Kàgàwà bhà ale-nỳndri-rò dhu ò.» ⁴ Ní, ma miri Kàgàwà bhà kàsè ka kùdù nỳya-ndri rò ale-bvù. Abádhí-bvù ní'ì, atdí miyà d̀nà ìfo kumi d̀nà ìfo nà l̀fù ale^h, yà kàsè ka kùdù ròyá. I ale ní'ì yà P̀bàisràyélí tó atdí kumi d̀nà òyò nà r̀gànda kóró¹ ǹnzì ð rò úvò ale. ⁵ Yudhà bhà r̀gànda ð ale, yà kàsè ka kudu nỳya-ndri rò ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. R̀beni bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. Gádi bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. ⁶ Àseri bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. Nàfətali bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. M̀nasì bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. ⁷ Simiyoni bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. Lawi bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. Isàkàrà bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. ⁸ Zàb̀lònà bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. Ỳzefè bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale. Ndirò, Bènyàminì bhà r̀gànda ð ní'ì atdí kumi d̀nà òyò nà l̀fù ale.

Kóró p̀bìrì ð ale tó ádr̀ngbà anduta

⁹ Wò dhu-dzidš, ma mandà nga, ní ma mala ìnzí ònà ale-bvù rí ndòzè ádr̀ngbà mùtù-ba. Ndi mùtù ð ì'ì ale ní'ì: kóró p̀bìrì ð ale, kóró r̀gànda-tidò, kóró ale-tidò, ndirò kóró aláwà-tidò t'ále mànà. Abádhí ì'ì ádr̀ngbà kamà tó tombi-ònzí ndirò Tàmá-ngba-ònzí ì ikò rò, 'àdè òwòwè kanzè ìfò ròyá, ndirò 'àdè ngazi-kpa-d̀kà ìlè f̀yá. ¹⁰ Ndirò, abádhí ambénà ùkù dš orú t̀ya nyé nà 'ámbe àtìnà dš: «Àlè tó ògè ìrà wà àlè tó Kàgàwà, yà ádr̀ngbà kamà tó tombi dš àdi ale bhà rò, ndirò Tàmá-ngba bhà rò!» ¹¹ Ndirò, kóró màlàyíkà ní'ì ádr̀ngbà kamà tó tombi mà, p̀bàkèrè mà, ípír̀ngba nà ìfo dhu-tsi mànà-ngbò ì àkporò rò. Ní abádhí kóró nuugù-nỳya r̀p̀bà adzikpa-ngbò nyé ádr̀ngbà kamà tó tombi-ònzí, 'àdè àmbe Kàgàwà ùle dš. ¹² Abádhí ambénà àtìnà dš: «Àminà! Ilèta mà, ádr̀ngbànga tó awàwè mà, dhu-ŋnga t'òvòta mà, òtsò t'ábheta mà, ifəta mà, ádr̀ngbànga tó obi mà, obi mànà náka kabhè àlè tó Kàgàwà tó dhòdhòhónganà! Àminà!»

¹³ Ní, p̀bàkèrè ǹnzì ð atdí ale ivù dhu tsədú, ndàti: «Kòkò òwòwè kanzè ǹfò ale ní ádhí mà? Ndirò, abádhí ivù àdhà rò?» ¹⁴ Ní ma madè dhu àdu kà tó, matí: «P̀bàkà

^h7.4 Atdídenà ale arí ìrèna dhu ní, atdí miyà, ìfo kumi d̀nà ìfo nà l̀fù ale-bvù nibhò dhu r̀rì P̀bàisràyélí tó atdí kumi d̀nà òyò nà r̀gànda-bvù ka k̀trò atdí kumi d̀nà òyò nà Yèsù bhà uvitatále-bvù gèna, kadè ìtronà t̀dítš atdí l̀fù gèna dhu. Ndi atdí l̀fù r̀tèna dhu ní abho nyé indrù-bvù rí'ì dhu kèlè! Atdí kumi d̀nà òyò nà r̀tèna átò dhu ní Kàgàwà bhà ale.

¹7.4 P̀bàisràyélí tó atdí kumi d̀nà òyò nà r̀gànda kóró t́ ka kátina irò ní Kàgàwà bhà ale t́ arí'ì ale kóró, ìnzí ní Ungbòta-Ayí kèlè ð.

Ádrèngbálé, inyi ní ndi nyi nyèni ka.» Nírò ní ndi kádù dhu òvò idù, ndàti: «Kòkò ale ní ábhò àpè ð rò wò ale. Abádhi ù'ò ròyá kanzè ròwè tdyé Tàmá-ngba-azú ní. ¹⁵ Ndi dhu-okú dò rò nga ní ndi, abádhi ikò Kàgàwà bhà ádrèngbá kamà tó tombi-ònzí, ndírò abádhi rí kasú ònzí kà tó kàbhà idza ð adyíbhengá nga mà kúbhingá nga mànà ð. Ndirò wò ndi pbindà ádrèngbá kamà tó tombi-dò àdi Kàgàwà rí pbindà hemè-idzà ùpè abádhi dò, ndíní ongó tí abádhi òdò. ¹⁶ Àwù rí nzí abádhi òho tdtítdò, idha-atdyù mà rí nzí abádhi òho tdtítdò, adyifó mà rí nzí abádhi òbi tdtítdò, ndírò abádhi rí nzí igbétá inè tdtítdò. ¹⁷ Obhò tí, Tàmá-ngba, yà ádrèngbá kamà tó tombi-nzínzi ð rí'í ale, rí abádhi ànda pbindà tàrà bhèyi, ndàdù àrà abádhi nà ípirònga tó idha-dòti ò. Ndirò, Kàgàwà rí abádhi-nyidha ùndò kóró.»

Tàmá-ngba tí kátina ale rí kàràtasí-yà-ba-tsù rò àrèbhè rí kisè andò nángbè dhu

(Upf 5.8)

8 ¹ Tàmá-ngba níitdègu àrèbhè rí kisè andò nángbè, ní òrè-akpà ò nga níimbè bhii ràrà àhè mbèmbè atdí adyifò-sisí-go tí.

² Wò dhu-dzidò, ma mala Kàgàwà-ònzí arí ikò àrèbhè màlàyíkà, kadù àrèbhè wàndà àbhè foyá.

³ Ndirò, ngàtsi màlàyíkà íra, ndidè íkyèrò *màzàbahù-tí. Kí'í ndrùù róngu alánda bhèyi sobí èbi ka karí dóná orò ní ka kòbhòlò wètè nà foná. Kà-fò ka kabhè ndi sobí abho nyé, ndíní kàbhè tí perè tí atdíkpá Kàgàwà bhà ale kóró tó itsòta mànà orò tó ndi màzàbahù dò. Ndi màzàbahù í'í Kàgàwà bhà ádrèngbá kamà tó tombi-ònzí. ⁴ Ndi sobí-ikò núpò ndi màlàyíkà-fò rò Kàgàwà-ònzí atdíkpá ndi Kàgàwà bhà ale tó itsòta mànà. ⁵ Wò dhu-dzidò, ndi màlàyíkà idyi wò ndrùù róngu sobí èbi ka karí dóná dhu, ndírà màzàbahù-dò rò ndi ndiyi kàzè ní, ndàdù íbvùnà yà adzi dò. Nírò, oyo wàtá, wògò íri ndi, inga èmbèli, yà adzi ràdà ìvi.

Àrèbhè màlàyíkà rí yà adzi ð rírà àpè itè rí wàndà èmi dhu

(Uvt 7.19-21; 9.22-25; 10.21-23)

⁶ Kòkò àrèbhè màlàyíkà, foyá àrèbhè wàndà nà náabhòlò ì ndíní ì èmi tí ì wàndà.

⁷ Ní, wemberè tó màlàyíkà náamì pbindà wàndà, kadù azu nà ì nàngbò ifò mà kàzè mànà níbvù yà adzi dò. Yà adzi tó atdínga íbhè dò náagbè, itsu tó atdí nga íbhè dò ràdà ògè átò. Ndirò írì agbè kóró.

⁸ Wò dhu-dzidò, oyo rí kisè màlàyíkà náamì pbindà wàndà. Ní, kàzè rògbe róná ádrèngbá pbi'ì nà ndi nòfò atdí dhu ka kibvu ádrèngbá rèrè ò, ndi rèrè tó atdí nga íbhè dò ràdà ndùgèrè ndòngò azu tí. ⁹ Ádrèngbá rèrè ò aróko Kàgàwà abhòlò dhu-tsí tó atdí nga íbhè dò núuvè, *bàtò tó atdí nga íbhè dò ràdà 'ínza.

¹⁰ Íbhè rí kisè màlàyíkà-tsí náamì pbindà wàndà. Ní, mèle-rò kàzè bhèyi rórè ádrèngbá alali-ba nítisi òrè-akpà ò rò, idha-akpá tó atdí nga íbhè dò ní dò, ndírò idha-dòti dò. ¹¹ Ndi alali-òvò ní'í «Ogú». Ní wò dhu itsi dòyá idha-akpá tó atdí nga íbhè dò náadù ògyè tó ògyè. Ndirò ì idha nàmvè ábhò ale nyé náadù ève, ògyè tí ì idha ògyè nídhuní.

¹² Wò dhu-dzidò, ífò rí kisè màlàyíkà amì pbindà wàndà. Ní adyifò mà, àbí mà, alali mànà tó awáwè-kudò tó atdí nga íbhè dò náavè, ndòngò ínò tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, atdíku ùbho nga ð, awáwè-kudò tó atdí nga íbhè dò náavè, kúbhingá nga tó ràdà àve ndi dhu bhèyi tí átò.

¹³ Ndirò, ma mandà nga tdtítdò, ní ma mala atdí sàmbà orú nyé rángilí awe ð rò. Ní kàmbénà dhu òvò dò orú túna nyé nà, ndàti: «Nyí nyí'í àpè ð! Nyí nyí'í àpè ð! Nyí nyí'í àpè ð yà adzi òvò nyí rò, yà íbhè ì nùbhà ngùkpá màlàyíkà ràmína tdtítdò wàndà-tù íri nyí nyí rò!»

(Zèk 5.26-30; Yòw 2.1-11; Upf 16.10-16)

9 ¹ Wò dhu-dzidò, imbo rí kisè màlàyíkà náamì pbindà wàndà. Ní ma mala òrè-akpà ò rò itsi atdí alali yà adzi dò. Kà-fò ka kabhè *òyi tí kátina ádzi íbhè-akpà-tsè t'ápfofa

tō fāngulā. ² Ní, ndi alali náapfo ndi ibhu-akpà-tsù, ádrèngbā furū ò rò ráhū iko bhēyi ndi nli iko ràdè ùpo ndi ibhu ò rò. Ndi iko náabhè adyifò-nyìkpò dō nga mà òrè-akpà-nyì rò nga màna rùtì. ³ Ní fìfè núuvò ndi iko ò rò, 'adè 'fàlā yà adzi dō. Ní ka kabhè yà áwina ní arí indrū èbì àwù-tidò bhà òbì-tidò abádhi tō. ⁴ Ka kadè dhu òvò abádhi tō inzì abádhi rìnza ingbatì ilì ndi irí-bì-tidò mà, itsu-tidò mà, ndrìrò inga tí arí inga dhu-tidò màna, pbètè abádhi ràvu ìmbà rí Kàgàwà bhà *kàsè nà nyiya-ndrinà ale rō tí. ⁵ I fìfè tō ka kuyá dhu ní, àpè abádhi ròkye i ale òkye tí, pbètè abádhi ràkà 'àvu àvù tí i ale rō, ràrà àhè ìmbò àbì tí. Ndrìrò, abádhi ràbhèna indrū rinè ròyá rándi dhu, náaraya i'ì rò àdhàdhì áwina ní arí indrū èbì àwù-tidò nóbì ale arí inèna róná rándi rò dhu bhēyi. ⁶ Ndrìrò ndi idho ð, indrū owuya òvè ònè rò fìyò, pbètè inzì 'adè àbàna. Abádhi owuya 'òzè rò 'àve, pbètè òvè ràdè òkè tí òkè tsùyá rò.

⁷ I fìfè tō òfò ní'ì àdhàdhì ila t'úgyeta tō ka kònzì toròna *mèhàgè bhēyi. Abádhi dō-tsíró i'ì dhu ní orò tō mākáká nà ndi nòfò dhu, ndrìrò abádhi-nyì afò ndi indrū-nyì nà. ⁸ Abádhi-dòkà i'ì vèbhàle-dòkà bhēyi, kùya ràdè i'ì àri-kù bhēyi. ⁹ Ndrìrò, abádhi-odrùdò dō i'ì látú ní sèma tō látú. Ndrìrò, abádhi-pékélé rònzina wògò ní'ì àdhàdhì ila ùgyè ka kòtse nà àbhò mèhàgè ràdhana gèrègèrè-tidò tō wògò bhēyi. ¹⁰ Abádhi-áwì ní'ì àdhàdhì yà áwina ní arí indrū èbì àwù-tidò-áwì bhēyi. Abádhi tō òbì, yà abádhi ràvu ní indrū-rò ìmbò àbì tí, ní'ì i abádhi-áwì ò. ¹¹ Ndrìrò, abádhi tō ádrèngbā kamà ní'ì òyì ð màlàyikà. Pbaèbràniyá t'ávàna ð, kòvò ní'ì Àbàdonì. Ndrìrò Pbagiríkí t'ávàna ð, ka ní'ì Àpòlioniì.

¹² Wò wemberè tō àpè èdà wà. Ndrìrò olù rí 'ipe títítò ní òyò ngùkpà àpè.

¹³ Ní, aza rí kisé màlàyikà náamì pbìnda wànda, madè atdí ale-tù irí, rìtò ndi yà Kàgàwà-ònzì rí'ì orò tō *màzàbahè tō fìfò pbìnàdò ònà rò. ¹⁴ Ndi ale-tù avò dhu wò aza rí kisé màlàyikà, ndàdè i'ì wànda nà fóná tō, ndàti: «Ékòlò Fùrati tō idha-akpà-bidò ka kúsò fìfò màlàyikà.» ¹⁵ Ní kádè i màlàyikà èkòlò, ndíní yà adzi òvò ale tō atdí nga ìbhè dō nòkye tí. Kàgàwà èlì abádhi angyangyì ndi òkyeta tō adyifò-sisì tō, idho tō, àbì tō ndrìrò ato tō. ¹⁶ Ma mìrì mèhàgè dō arùbhi abádhi tō pbànówì tō mètè-bvè. Abádhi-bvè ní'ì òyò miyá mìlioni ale. ¹⁷ Ndrìrò, wò onyè bhēyi ródzi dùdù dhu ò, ma mala i mèhàgè mà dòyá ùpò 'òkò pbànówì màna. I pbànówì tō látú ní'ì kàzè bhēyi ilù látú. Ndrìrò, ngùkpà tō látú ní'ì kenekè tō ndrìrò áwùse tō. I mèhàgè-dò nùulì i àri-dò bhēyi. Ndrìrò, abádhi-li'ò rò ambénà àhè dō dhu ní kàzè mà, iko mà, atdíð arála ògbe ndógbe rò áwùse tō dhu-ra màna. ¹⁸ Ndrìrò, kòkò ìbhè àpè, kòkò mèhàgè-li'ò rò rúvò kàzè mà, iko mà, atdíð arála ògbe ndógbe rò áwùse tō dhu-ra màna náakyè yà adzi òvò ale tō atdí nga ìbhè dō. ¹⁹ Obhò tí, kòkò i mèhàgè tō ádrèngbānga tō òbì ní'ì abádhi-li'ò ndrìrò abádhi-áwì ò. Abádhi-áwì ní'ì àdhàdhì osu-dò bhēyi, 'adè òwu nzére dhu ònzì rò indrū rò i áwìya ní.

²⁰ I nùbhà inzì 'àve kòkò àpè ní ale nùgèrè nzá i 'èbhà yà otséya nyé ní i òbhòlò *sànamè t'élétá. Abádhi akò 'òngò àmbe nzére-alafí mà i sànamè màna èle dō. I sànamè abádhi abhòlò orò mà, fèrangà tí kátina sèma-tidò mà, màlìngà mà, odu mà, ndrìrò itsu mà ní. I dhu-tsí ní'ì inzì rí inga mà àlā, inzì rí inga mà èri, ndrìrò inzì rí ùbhì tí màtì ùbhì dhu. ²¹ Ndrìrò, abádhi gèrè nzá i 'èbhà indrū t'òkyeta mà, òndrù t'òndrùta mà, mènynòni t'ònzita mà, ogbo t'ònzita màna tō fìyò nzére mètso.

Yùwanì rí kàràtafì-ngba akò màlàyikà-fò rò ndàdè èkanà, ndòtò dhu

(Zèk 2.8–3.3)

10 ¹ Wò dhu-dzidò, ma mala ádrèngbānga tō òbì nà ngàtsi màlàyikà òrè-akpà ò rò rífo rò. Kí'ì àpè ìbvù ndi dóná, angò-sisì ràdè ndàkpòrò dóna rò rò. Kà-nyì ambénà èmbilì dō adyifò-nyìkpa náarèmbilì dhu bhēyi. Ndrìrò, kà-pfò nùlì ndi kàzè tō átsàta bhēyi. ² Kí'ì àngà ka kànga àngara kàràtafì-ngba nà fóná. Ní, kíðè ndilì fangà tō pfóna ádrèngbà rèrè dō, ndàdè ígù tō pfóna ilì adzi-kpa dō. ³ Kádè òkù orá tūna nyé nà àdhàdhì àri rí tūna-ònga idho dhu bhēyi. Ndrìrò, kòkù rò, ma mìrì àrèbhè òvò àtà dhu nádu kà tō dhu.

§9.11 Àpòlioniì-tì ní Dhu-tsè òtí arí ale.

⁴ Ndirò, i àrèbhè òvo àtà dhu nítidègu ndiri, ní ma madè móbhòlò abádhí ènò dhu t'ándítá tò. Pbéta, ma miri atdí ale-tù òrè-akpá ò rò rí dhu òvo idù ró, ndàti: «Ódo kòkò àrèbhè òvo néné indè dhu òdhè ò. Àpé nyandí ka.»

⁵ Ní, wò ma málàna ádrèngbà rèrè mà, adzi-kpa màna dō idè ró màlàyikà náava fangà tò otsúna òrè-akpá ò. ⁶ Kádù dhu òtsò Kàgàwà, yà dhòdhòdhónganà arí'í ale, yà òrè-akpá mà, adzi mà, ádrèngbà rèrè mà, òyá arí'í kóró dhu-tsí màna nanzí ale-òvò ró, ndàti: «Ímbá ndí nèbhà kàsùmí rí'í tdítdó! ⁷ Àrèbhè rí kisé màlàyikà rí wàndà òmí ònà kàsùmí ò, Kàgàwà rí yà ndí ndarú róngò òko orú ò dhu àbhè ráká, ádhàdhí pbìndà ìno-akpá, *pbànábí-otù ò ndí ndavò Ídzi Màkàrà-bvù rò.»

⁸ Wò dhu-dzidò, ma miri yà òrè-akpá ò rò dhu nòvònà idù ale-tù, ròvò dhu tdítdò idù, ndàti: «Árà nyakò wò àngbè ka kàngbe rórò rí'í kàràtasí-ngba yà ka nálè foná màlàyikà-fò rò. Ka ní yà ìdidè ndíli atdí pfoña ádrèngbà rèrè dō, ndàdè ngàtsi pfoña ìli adzi-kpa dō màlàyikà.»

⁹ Ní, ma madè àrà ndí màlàyikà-tí'ò, madè kònzí ribhò ndí kàràtasí-ngba fudu ò. Ní, kádù dhu òvò idù, ndàti: «Ákò ka, nyadè èkanà, nyotò. Kà rògyè ògyè fínù-tsù ò, pbétù linú kà ròkye ìti-dha bhèyi.»

¹⁰ Ní, ma makò wòrì kàràtasí-ngba ndí màlàyikà-fò rò, madè èka nà. Ní, kàkyè lidú, rò'ò ìti-dha bhèyi. Pbéta, ma mitdègu kòto, ní kádù ògyè tí ògyè fidu-tsù ò.

¹¹ Ní, ka kavò dhu idù, katí: «Dhu àkà nyovò dhu tdítdò nabí bhèyi ábhò ale-tidò mà, ábhò pbìrì ò ale mà, dhèdhèrò aláva-tidò tò ábhò ale mà, ndirò ábhò ádròdrò kámá màna-okú dò rò.»

Kàgàwà arí pbìkì ngàmì àbhè rùvò àpè ò rò tí dhu

(Uvt 7–10; 1Ká 17.1; Luk 21.24)

11 ¹ Wò dhu-dzidò, ka kibho dhu ùdhè ka karí nì itsukpó bhèyi ndí nìli ìzò fudú, kadè àtìna ìma ní: «Íva nyi, nyudhe^k Kàgàwà bhà idza mà màzàbahè màna, nyadè ànyì-dzà rò arí Kàgàwà èlè ale-bvù nòzà. ² Pbéta, wò irinà rò rí'í kà tò odhò náká nyubhá ìnzí nyudhe. Obhó tí, wò ndí-tsí ka kàbhè wà yà ìnzà àpè Kàgàwà ènì ale, kàkà ìfo kumí dóná òyò nà àbì^l tí rí ìlìlà kigò-tsìdò^m òbè ale tò. ³ Ndirò, ma mí òyò pbàkà ngàmìⁿ òvì ròwù dhu òvò ìndrù tò, gònyà ò èfò ròyá ìnyì tò mberè tí rórò. Ní, abádhí rí dhu òvo ìndrù tò pbànábí bhèyi ràrà àhè atdí lufù, dóná òyò miyà, dóná azà kumí nà ìdho^o tí.» ⁴ Kòkò òyò ngàmì ní ò kòkò òyò mizèyituni-tsù-kpa^p, ndirò abádhí ní ò tarà èlì ka karí òyà mènàrà^q, kàkà yà adzi ò Ádrèngbàle-ònzí ariko ale. ⁵ Ndirò, ndí ale apé ndòzè ndònzí abádhí nzère, ní kàzù ràdè àhè abádhí-li'ò rò, ràdè ò abádhí tò òmvù nùbì^r. Ndi dhu bhèyi tí ní ndí, ìngbàtí ìli ndí ale mà yà abádhí nòzè ndònzí nzère ní ràdè òvè. ⁶ Ndirò, abádhí rí'í ìnè ádrèngbànga tò òbì nà, 'ètsi òrè-akpá-tsù^s, ìnzí igye nífikò tí yà ìndrù tò abádhí rí dhu òvo pbànábí bhèyi ònà kàsùmí ò. Abádhí rí'í ìnè ádrèngbànga tò òbì nà átò, 'ègèrè

^k11.1 Udhetà-tì ní Kàgàwà ràrì pbìndà ale-ngbò òdo (Zàk 2.5-9; 4).

^l11.2 Ìfo kumí dóná òyò nà àbì tí ka kátina dhu-tì ràrì Kàgàwà ròtdí wà pbìndà ale abàya àpè ònà ìdho-bvù ìdò.

^m11.2 Ìlìlà kigò tí ka kátina ìrò ní Yèrùsàlemà tò kigò. Ndirò ndí kigò ìtè ní Kàgàwà bhà ale.

ⁿ11.3 Òyò ngàmì tí ka kátina ìrò ní Yèsù ná'ù ale tò mètè, ádhàdhí Mùsà mà Èlìyà màna tò òfò ò.

^o11.3 Atdí lufù, dóná òyò miyà, dóná azà kumí nà ìdho ní atdí dhu kèlè wò 11.2 ò rí'í ìfo kumí dóná òyò nà àbì nà.

^p11.4 Zàk 4.3, 11-14

^q11.4 Zàk 4.2; Upf 1.12,20

^r11.5 2Ká 1.9-10

^s11.6 1Ká 17.1

idha rôngò azu tí^t, 'àdù ìngbàtí ìlì ndí àpè-tídò mà nábhù yà adzi ǝ ale ràbà, ì òzè ka dhu bhèyi.

⁷ Abádíí rí wò ìndrù tó ì aróvona pbanábi bhèyi dhu t'óvota ìto rò, *òyí ò rò ráhù ìzà^u núugveya ìla abádíí nà. Kónziya abádíí-lèmà, ndàdù abádíí òkyè. ⁸ Ní, abádíí-abvò nókoya ádrèngbà kígò, yà abádíí tó Ádrèngbàle ka kutó mùsàlabhà dǝ ònà kígò tó ngùdhà ǝ. Ndi kígò ní ndí ka karí ìpèna kanzi Sòdom^v tí, ndirò ngàtsi ní Mísri^w tí. ⁹ Ní, ìngbàtí ìlì ndí ale-tídò nzínzi ǝ ale mà, ìngbàtí ìlì ndí règànda-tídò nzínzi ǝ ale mà, ìngbàtí ìlì ndí aláwà-tídò t'ále nzínzi ǝ ale mà, ìngbàtí ìlì ndí pbiiri ǝ ale nzínzi ǝ ale mà nà náandáya kòrí abvo ìbhù idho dóná gòna nà tí^x, ndirò abádíí a'uya nzi kùdù ì abvo.

¹⁰ Kòkò ì yà adzi óvò ale-idhè níkaya ndí ìkà tí abádíí ève dhu-okú dò rò. Ì ale-idhè níkaya ndí, 'àdù àmbe perè mà núbho dǝ fíyò nzínziya ǝ, atídíò nyú kòrí óyǝ pbanábi náabhù ì 'àbà àpè nídhuní. ¹¹ Kòrí ìbhù idho dóná gòna nà dzidò, Kàgàwà bhà rò ìrà ípirònga tó ale-ìhè náatsù abádíí-abvò ò, abádíí ràdù 'ìvà, 'ìkò pǝyà dǝ. Nírò ní ndí ádrèngbà odo níisí abádíí àndà rò rúbhi ale ò. ¹² Ndirò, kòkò ì óyǝ pbanábi níri orá-tùna nà rí dhu òvo fíyò òrè-akpà ò rò ale-tù, ndàti: «Nyùpò ázú!» Ní abádíí upò òrè-akpà ò àpù ò, àzèmbè kòkò ì abádíí tó òmvù rándàna rórò. ¹³ Wò ndí kàsùmì ǝ tí, ádrèngbà mùtiti níisí, kígò tó atdínga idrè dǝ ràdù ndùgòlò. Àrèbhù ìfè ale náadù ève wò ndí mùtiti ǝ. Ní ádrèngbà odo nyú níisí òdòdì ale-go ò, ràdù Kàgàwà, yà òrè-akpà ò aríⁱ ale nílè.

¹⁴ Dhu ìnzà rí oyo rí kisè dhu nédà wà, ndirò ìbhù rí kisè rí nzi àpere, ìnzà ndí ndìtò ndí rórò!

Àrèbhù rí kisè wàndà rǝngò dhu

(Zab 98; Upf 12.10; 19.6)

¹⁵ Wò dhu-dzidò, àrèbhù rí kisè màlàyikà náamì pbindà wàndà. Ní àbhò ale náavò dhu orá tuya nyú nà òrè-akpà ò rò, 'àti:

«Kòmbí yà adzi ǝ idzi nédà wà atdíidò àlè tó Ádrèngbàle Kàgàwà mà-fò ò, yà kùtri fíndà ale, Krístò màna.

Ní, ndí idzi ràdi dhòdhòdhonganà!» ¹⁶ Ndirò óyǝ kumì dóná ìfò nà p̀b̀àk̀ùr̀è, yà fíyò kámá tó tombi dǝ aróko Kàgàwà-ònzí, núugú ì, nyìya ràp̀b̀a adzíkpa-ngbò nyú, 'àlè Kàgàwà. ¹⁷ Abádíí ambénà àtina dǝ:

«Mà màbhù òtsò ìndù, faká Ádrèngbàle Kàgàwà, yà ádrèngbànga tó obi nà aríⁱ kórò dhu dǝ alé!

Nyi nyaríⁱ ìnè, ndirò nyi nyiⁱ ìnè.

Obhò tí, nyi nyónzi kasu p̀b̀èk̀ù ádrèngbànga tó obi ní, nyidí p̀b̀èk̀ù Idzi.

¹⁸ Ìnzí arí nyifè ale níⁱ nàwí nà r̀èǹé,

p̀b̀é̀t̀è kòmbí, p̀b̀èk̀ù nàwí nítè ndí ndí abádíí-rǝ.

Ndi kàsùmì ní, yà èvè ève ale-ànyà ìtì nyi nyi ònà kàsùmì.

Ndirò ka ní, yà ìndù kasu nanzi ale, p̀b̀èk̀ù pbanábi mà, kórò ngùkpà ale kàkà ovdòne ìfè arí màna tó nyi nyi mùkimbà ùbhò ònà kàsùmì,

ìmbà ríⁱ ìndrù arí ìfèna ale màtí, ndirò ìnzí ìndrù arí ìfèna ale màtí.

Ndi kàsùmì ní kàkà yà adzi ìnzà arí ale-tse òtì nyi nyi ònà kàsùmì!»

^t11.6 Uvt 7.17-21

^u11.7 Óyí ò rò ráhù ìzà àti atdídhená ale arí Krístò bhà òmvù tí: 1Yù 2.18. Ngùkpà ale arí kàti Dányelè tó bhükü ò ka kítè ìzà tí: Dàn 7.7,23-27. Ngùkpà ale-tsí arí kàti yà adzi ǝ ale nédà arí Kàgàwà nà arí ndùgye fíyò nzèrè ìrèta ní ale tí.

^v11.8 Opt 18.20–19.29

^w11.8 Uvt 1.8-14

^x11.9 Atdídhená ale arí r̀èna dhu ní, ìbhù idho dóná gòna nà tí ka kátina dhu-tí r̀àr̀ì Kàgàwà r̀ót̀d̀ì wà pbindà ale-abvò onziya ngùdhà ò idho-bvu idò, ìnzí tsànà nnonzi tí dhu.

¹⁹ Wò dhu-dzidó, yà òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà bhà idza-li'ò náapfo ndí, Kàgàwà mànà indrù ǔngbò ì dhu itè rí Sàndukù ràdù ndàla ònà. Ní inga nǔumbǎlì, ale-tù mà, ɔvo rǔtá dhu mànà ràdù 'írí. Ndirò, yà adzi níwì, ifo ràdù ìkó atdífó.

Kàgàwà rí òna nà tsibhále^y òdo ádrǔngbǎ osu-akpà-ba rǔ rò dhu

(Opt 3.15; Dàn 12.1; Luk 10.18; 1Pé 5.8; Upf 2.26-27)

12¹ Wò dhu-dzidó, ádrǔngbǎ ize náavì ndí òrù-akpà ò. Ndi ize ní'ì adyifó nǎfó róná mberè bhéyi atdí tsibhále, àbí ràdù ì'ì pǎfona-tsinà. Ndirò kà-dò rǔ ì'ì mùkákú ní atdí kumì dóná ýyó nà alalí rí'ì róná mùkákú^e. ² Wò ndí tsibhále ní'ì ari nà. Ní, kǎmbéna ùkú dǔ, ndǔgù ndí ndí rò, ndí ndí àpè àbà dhu-okú dò rò.

³ Wò dhu-dzidó, ngǎtsi ize náavì ndí òrù-akpà ò. Ndi dhu ní'ì kǎzù bhéyi ilù ádrǔngbǎ osu-akpà-ba. Ndi osu-akpà-ba-dò ì'ì àrùbhè, ɔdyéna ràdù ì'ì idre. I àrùbhè kà-dò rǔ, mùkákú ní'ì atdífí. ⁴ Ní, kídhá òrù-akpà rǔ alalí tó atdíngá ìbhù dǔ áwina ní, ndíwò yà adzi dǔ. Ní wò osu níidè, wò ìkyèrò òdì ndí'í ndí ndǔgù tí ndí tsibhále-ònzí, ndí'í ndí ndòtóna tí kà rǔgùna ngbángba ànyírò rò tí. ⁵ Ní wò ndí tsibhále nǔgù kpatsibhá ngbángba, yà kóró pbirí ò ale ùndà^a róngo tsumà tó mùgò^b ní ngbángba. Pbéù, ka kadù ndí kǎbhà ingba òdyi, kowù nà Kàgàwà-tí'ò, yà ndí Kàgàwà bhà ádrǔngbǎ kamà tó tombi-tí'ò. ⁶ Ndirò, wò ndí tsibhále adù òkù rǔngù^c ò, yà Kàgàwà òbhòlò angyangyi fíndà ngari ò, ndí'í ka kòdò tí ndí mbéyi ànyì, rǎrà àhù atdí lǔfà, ýyó miyà dóná azà kumì nà idho tí^d.

⁷ Ní, ìla nítsi òrù-akpà ò, ádrǔngbǎ màlàyiká Mùkálí mà pòindà màlàyiká mànà rǔgè ò wò ndí osu-akpà-ba mà pòindà màlàyiká^e mànà nà. Ní wò ndí osu mà pòindà màlàyiká mànà nǔgè ò àtò abádhí mànà. ⁸ Pbéù kǎnzí nzá dhu lèma, ndirò ngari adù ì'ì mbà abádhí tó tǎdító òrù-akpà ò, pòindà màlàyiká mànà. ⁹ Ní, ka kibvu wò ndí ádrǔngbǎ osu-akpà-ba obvò. Ábadhi ní ndí yà mèhàngú ò rò ì'ì osu^f, yà Nzére Ale tí, ndirò ngǎtsi ní Pǎmvo tí ka karánzina, yà adzi ò kóró ale òtrá arí Ale. Ní ka kibvu ka yà adzi ò pòindà màlàyiká mànà.

¹⁰ Wò dhu-dzidó, ma miri ɔrú tǔna nyú nà rí dhu ɔvo òrù-akpà ò rò ale-tù, rǎmbe àtina dǔ: «Kòmbí ògè mà, ádrǔngbǎngá tó ɔbi mà, àlè tó ádrǔngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi mà, yà kǔtri fíndà ale, Krístò bhà ádrǔngbǎngá mànà níwù wà ùvò! Obhó tí, wò àlè t'ádóna òbhè rǔ arùbhi kùbhingá màtè ndirò adyìbhengá màtè àlè tó Kàgàwà-ònzí ale, ka kibvu wà òrù-akpà ò rò. ¹¹ I àlè t'ádóna ɔnzì kà lèma Tàmá-ngba-azù-òbì ní, ndirò, abádhí ɔnzì kà lèma, yà ì aròvona indrù tó Kàgàwà bhà Ote ní. Abádhí náadzi fíyó ìpírǔngá, rǎrà àhù ì éve dhu ò màtí. ¹² Wò dhu-okú dò rò ní ndí inyì òrù-akpà, yà ùnù aróko ale mànà kóró, nyí nyáká nyílè nyí! Pbéù nyí yà adzi ò ndirò rèrè ò nyí nyáróko rò, nyí nyí'ì àpè ò, wò ndí Pǎmvo nófò wà dǔkà nídhuní. Ndirò, kàlè àlè tí nǎwì ní, kǎni dhu yà fíndà ndí nùbhà kǎsumí-ngba rǎrì'ì akekpá nídhuní.»

¹³ Wò ndí osu-akpà-ba níitdègù ndí ka kibvu yà adzi ò dhu àlà, ní kǎdù ndòpè, ndòné yà kpatsibhá ngbángba nǔgù tsibhále, ndí'í ndí ndónzi tí nzére. ¹⁴ Pbéù, ka kadù sǎmbà-pékélé nà ndí nǔfó ýyó pékéléna àbhù wò ndí tsibhále tó, ndí'í kǎdù tí ndòbè ní, ndàrà rǔngù ò yà fíndà ka kǎbhòlò itse wò ndí osu-akpà-ba rǔ rò ngari ò. Ànyì ka

^y12.0 Tsibhále tí ka kátina iró ale ní nzi Mǎriya, Yèsù tsánà, pbéù kà rǔtèna ní Pǎisràyéllí, Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Mǎsiya ahù nyoyatsi rò ale (Opt 3.14-16; Ísa 54.1-8; 66.7-8).

^z12.1 Opt 37.9

^a12.5 Zǎb 2.9

^b12.5 Sùma tó mùgò ní ní ndí tàmá ùndà arí ale nóogónà fíyó tàmá-ngbò dǔd.

^c12.6 Rǔngù ní òmvù-tshù rò ka karí òtse, kowù ale ùrù ònà ngari (Uvt 2.15; 16). Ndirò ka ní àtò nzére dhu arí'ì ònà ngari (Mát 4.23).

^d12.6 11.2,3

^e12.7 Osu-akpà-ba bhà màlàyiká ní nzére màlàyiká. Ndirò nzére-alafí tí ka karí àtina ní abádhí kèlè àtò.

^f12.9 Opt 3.1

kadò ka mbèyi nyá, ràrà àhù ìbhù ato dóná góna nà^g nà tí. ¹⁵Ní, wò ndi osu-akpà-ba náadyo idha abho nyá lina ò rò, rìlì ndi bhèna ð rókù idha-akpà bhèyi ndi tsibhále-owù ð, ndíñí íyádhíyá natdú tí ndàrà nà. ¹⁶Pbétù, adzi-kpa adè ndi wò tsibhále dzàná ònzí: kángbe lina'ò, ndòtò wò ndi osu-akpà-ba àdyo lina ò rò idha-akpà. ¹⁷Ní, wò osu-akpà-ba náakó atdíð wò tsibhále rò, ndàdè àrà ìla ònzí kàbhà ngùkpà inzo mànà. I ale ní kàkà Kàgàwà bhà Èyátá ífù arí ale, 'àdè yà Yèsù èno fíyò dhu nífù ale. ¹⁸Nírò ní ndi wò ndi osu-akpà-ba naadè àrà ìde àdrèngbà rèrè-bidò osòkpò dš.

Osu-akpà-ba tò rí kasu ònzí nzére óyò ìzà

(Dàn 7.19-25; Upf 14.9-11; 17.3,7-17; 19.20)

13 ¹Wò dhu-dzidò ma mala atdí ìzà, àdrèngbà rèrè ò rò ráhù ró. Kà-do í'ì àrèbhè, otdyèna ràdè í'ì idre. Ndirò kórò í kòtdyú rò mùkákú ní'ì inè, ndirò í àrèbhè kà-do rò, ka kundí oyo ní'ì Kàgàwà ní ka kí dhu èno nzére òná oyo. ²Wò ndi ma mala ìzà níli ndi atdáta bhèyi. Kà-pfò mà, kà-pfò-òdzèkélé mànà ní'ì tsamangèrè bhà bhèyi. Ndirò kà-tsè náadè ndìlì àrì-tsè bhèyi. Ní osu-akpà-ba náabhè pòndà àdrèngbànga tó obi mà, pòndà àdrèngbà kamà tó tombi mà, pòndà àdrèngbànga mànà-ròrò kà tó. ³Wò ndi ìzà-do nzínzì ð, atdí ale-do náambénà òlo dš oye-ngbò rò otú nàbà dhu bhèyi, pbétù ndi otú náadè oye òyè tí. Ní idho nùuko yà adzi óvò ale atdíð kórò ndi ìzà-okú dš rò, 'àdè kòwù nángu. ⁴Ní abádhí èko ì otdyèya dš, 'àlè wò osu-akpà-ba, pòndà àdrèngbànga tó obi-ròrò kàbhè wò ndi ìzà tó dhu-okú dš rò. Abádhí nùuko ì 'àlè ka, 'ámbe àtínà dš: «Ádhi pbá ale ndi yàrí ìzà bhèyi pòndà obi rí'ì? Ádhi pbá ale ndi ndúgyè ràdè kà nà, ndàdè kà lèrà ònzí?» ⁵Ní, wò ìzà tó ka kabhè ale-tsè ní ale idzì ka kí ní ote t'óteta mà, Kàgàwà ní ka kí dhu èno ní mànà tó ale-tsè. Ndirò kàdè ífò kumì dóná óyò nà àbì^h tí ndi ndi wò kasu ònzí ní àdrèngbànga tó obi nába. ⁶Ní wòrì ìzà náapè ndèndè dhu Kàgàwà ní: ndèndè dhu kòvò ní, ndèndè dhu kàràdí róngà ní, ndàdè dhu èndè òrè-akpà ò aróko ngùkpà ale ní átò. ⁷Ka kufà rusà kà tó ndíñí ìla nuyge tí Kàgàwà bhà ale mànà, ndònzì lèràya. Ndirò, ka kabhè ka rí'ì àdrèngbànga tó obi nà ìngbàtí fìlì ndi rùgànda-tidò dš, ìngbàtí fìlì ndi ale-tidò dš, ìngbàtí fìlì ndi aláwà-tidò dš, ndirò ìngbàtí fìlì ndi pòrì dš. ⁸Yà adzi óvò ale kórò nùulèya ka. I ale ní, kórò ale kàkà, yà adzi ka kanzina rò, inzà ka kandí ovyòya yà àho ka kahò Tàmà-ngba tí kátina ale bhà ípìrònga tó bhükü ò ale.

⁹Inga t'írìta tó bina nà arí'ì ale, náká ndirò nga mbèyi! ¹⁰Nyí Kàgàwà bhà alé, nyí nyáká nyí'ì dhu-dzi òndù arí ale tí, ndirò fíyò a'uta òdo arí ale tí. Kàgàwà í'íya gukyè imbi ò ka kosóya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kosóya ndi ale imbi ò. Ndirò, kí'íya gukyè ìla t'úgyeta tó obhi-akpà ní ka kohoya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kohoya ndi ale obhi-akpà ní.

¹¹Wò dhu-dzidò, ma mala oyo rí kisè ìzà, adzi ò rò ráhù ró. Kòtdyú í'ì oyo, í otdyèna ràdè 'àlì tàmà-ngba-òtdyú bhèyi. Ndirò kàràná òte rò osu-akpà-ba bhèyi. ¹²Kàràná kasu ònzí rò yà angýinà rò í'ì fìndà ìzà-fò ndi ndàbà àdrèngbànga tó obi ní kórò ndi ìzà-ònzí. Kàràná yà adzi mà òná aróko ndi ndóvò ale mànà nábhù rò rùlè wò ndi wemberè tó ìzà, yà ndi natsú ndòhò otú-bhu rí'ì òná rò ìzà. ¹³Wò ndi oyo rí kisè ìzà, náanzì àdròdrò wíwì. Obhò tí, kàràná kàzù mà nábhù rò ríwò òrè-akpà ò rò, rìrà àhù yà adzi dš kórò ale-nyìkpò ð rò. ¹⁴Kàbà wò wemberè tó ìzà-ònzí ndi ndi wíwì ònzí ní àdrèngbànga tó obi. Ní, kàràná yà adzi óvò ale àbhù rò rùwì ndi wíwì-otù ð, ndòvò dhu abádhí tó, ndàtí abádhí ràkà 'òbhòlò ndi ìzà-wòyò. Ndi ìzà ní ndi ìla t'úgyeta tó obhi-akpà ní ka kalé ngbòna oye-ngbò rò, pbétù ràdè ìkye. ¹⁵Ndi oyo rí kisè ìzà náabà àdrèngbànga tó obi ní, wò wemberè tó ìzà-wòyò tó ndi ndi ípìrònga àbhù ní, ndíñí opé tí ndòtè, ndàdè kàkà 'ùvò rí ìnzì 'èko ì, 'àlè ndi ale nòkyè. ¹⁶Ndirò wò ndi ìzà náadè kórò ale ètù, indrù arí ífèna ale mà, ìnzì

^g12.14 Ìbhù ato dóná góna nà ní atdí dhu kèlè atdí lufù, óyò miyà dóná azà kumì idho nà nà (12.6).

^h13.5 Atdídhénà ale arí èrèna dhu ní, ífò kumì dóná óyò nà àbì tí ka kátina dhu-tì ràrì Kàgàwà ròtí wà wò ìzà rí kòkò dhu ònzí òná idho-bvù ídò.

indrü arí ìfëna ale mànà, ònzitále mà nàkütále mànà, dýyá arí'í ìtírò ale mà ìno tí arí'í ale mànà, ndíní ka kùlì tí ize fangá tó ɔtsáyá rǒ màtí, ndírò ngátsi ní nyíya-ndri rǒ màtí. ¹⁷Dhu òdzì ka kí, ndírò dhu ùdzì ka kí dhu tó otu ní'í mbá atdí ale tó màtí, ìmbá ndí ale ì'í ndí ize nà rǒ. Ndí ize ní'í wò ndí ìzà-òvò, ndírò ndí ɔvo nà ndí nàko ɔzà-bvù¹.

¹⁸Írò dhu àkànà kí'í dhu-ònga t'òvòta tó írèta nà. Ní, inga t'ùníta tó írèta nà arí'í ale, náká ndèpí wò ndí ìzà bhà ìmòrò. Obhó tí, ndí ìmòrò ní atdí ale-òvò nà ndí nàko ìmòrò. Ndirò ka ní azà miyà, azà kumì, dónà azà nà.

Tàmă-ngba úwə ale rí adyi-owútá náyə dhu

(Èbr 12.22-24; Upf 7.3)

14 ¹Wò dhu-dzidǒ ma mandà nga, ní ma mala Tàmă-ngba tí kátina ale *Sàyunì tó pbirì dǒ idè rǒ. Kí'í atdíkpá atdí miyà, ìfo kumì, dónà ìfo nà ìwù ale mànà, ndírò, ì ale-nyindri rǒ ka kundí ɔvo ní'í kǒvò mà kà t'Ábanà-òvò mànà. ²Ní, ma mírì atdí ale-tù òrè-akpá ò rǒ rírà, ràmbe àwa dǒ àdhàdhì àbhǒ idhá-yà-ba rí ndìsòlo dhu bhèyi, ndírò, atdí dǒ rétá ɔvo-tù bhèyi. Ndí ale-tù ní'í ndí átò ràmbe ò'ò dǒ dèmè òti rí ale rí fíyò dèmè òti dhu bhèyi. ³Ní kǒkò atdí miyà, ìfo kumì, dónà ìfo nà ìwù ale náambénà adyi-owútá úwə dǒ Kàgàwà bhà ádrèngbá kamá tó tombi mà, ípírònga nà ìfo dhu-tsí mà, pbàkèrè mànà-ònzí. Atdí ale mà wò ndí adyi ùdhe rádè ndèni ní'í ìmbá, ìnzá ní kǒkò atdí miyà, ìfo kumì dónà ìfo nà ìwù ale, kákà yà adzi ò rǒ Tàmă-ngba úwə kèlè núdhe ka 'èni rǒ. ⁴Í ale ní ì nódò atdí dǒ, 'òkò ìlátá ò Kàgàwà-nyìkpǒ ò ale, yà ìnzá ì ní'í wèbhále nà ì úbhi dhu-otù ò ale. Ndirò abádhi arúbhi Tàmă-ngba-owù ò, yà kà rúbhi ònà kórò ngari ò. Obhó tí, abádhi ní ì ka kèwè ngàkpá ale nzínzi ò rǒ, rí'í àdhàdhì wemberè tí ka kúbhóna Kàgàwà tǒ, ndírò Tàmă-ngba tǒ perè bhèyi. ⁵Abádhi ní ìnzá àpè títò èno atdí-gùna màtí ale, ndírò ìmbá nzère dhu tí ka kózàna dhu rí'í nyuyatsì ale.

ìbhə məlàyíká rí Kàgàwà rí anya ìtǐ yà adzi óvò ale dǒ dhu òvo dhu

(Kas 17.30-31; Upf 18; 19.19-20)

⁶Wò dhu-dzidǒ, ma mala atdí màlàyìkà ɔré nyú rókə awe ò rǒ, ndàdè ì'í yà adzi óvò ale tó ndí ndòvona dhòdhòdhònga tó Ídizi Mákèrè nà. Í ale ní ìngbàtí ìli ndí pbirì ò ale mà, ìngbàtí ìli ndí rùgànda-tidǒ mà, ìngbàtí ìli ndí aláwà-tidǒ t'ále mà, ndírò ìngbàtí ìli ndí ale-tidǒ mànà. ⁷Ní kàmbénà dhu òvo dǒ ɔré túna nyú nà, ndámbe àtina dǒ: «Nyí nyáká nyònzí Kàgàwà ɔdǒ, nyádè ìlèna! Obhó tí, kàbhà kàsúmì yà ìndrù-anya ìtǐ kà rí ònà náká wà. Nyí nyáká nyú'ìlè wò ndí òrè-akpá mà, adzi mà, ádrèngbá rèrè mà, idha-dòtí-nzo mànà nanzi ale!»

⁸ɔvo rí kíšè màlàyìkà nàadè ìrà wò ndí wemberè tó-tsí dzidǒ, ndàdè òkù, ndàtì: «Íyádhíyá ìtsì wà! Babelì tó ádrèngbá kíǒ^k ìtsì wà! Kàbhə kórò pbirì ò ale rǒmvə Kàgàwà bhà ádrèngbá nàwí tó dǐvayì, yà abádhi ndí ndàbhə ròtsu pbirìndà mènynòni ò dhu-otù ò.»

⁹Ìbhə rí kíšè màlàyìkà níra kǒkò angyi iwù óyò màlàyìkà dzidǒ. Ní, kàvò dhu ɔré túna nyú nà, ndàtì: «Íngbàtí ìli ndí ale yà wòyóna ka kóbhòlò ìzà mà ndí kà-wòyò mà èlè rí, kadè ndí ìzà bhà ize àpba nyina-ndri rǒ màtí ndírò ngátsi ní ɔtsúna rǒ màtí ale, ¹⁰ní rí Kàgàwà bhà ádrèngbá nàwí tó dǐvayì nómvmè átò. Obhó tí, ndí dǐvayì ka kabhòlò ìnzí kíšè idha ònà, kadè òdhònà kàbhà nàwí tó kópà ò! Kǒkò dhu bhèyi ale náabáya àpè kàzə ò, ndírò abádhi abáya ka yà atdí dǒ arála ògbe ndògbe rǒ áwùse tó dhu-ra ò, ìlìlā màlàyìkà

¹13.17 Pbagíríkí mà Pbayàhúdì mànà t'ávàna ò, kórò andítá-nyìkpǒ ní'í ndí nà ndí nàko ɔzà-bvù nà. Ní atdí ale-òvò nà ndí nàko-tsí ka kumì tí, dhu akána kwpí ndí ɔvo ò rí'í andítá-nyìkpǒ-nzo nà ndí nàko ɔzà-bvù kórò, kadè àngbónà atdíkpá.

²13.18 Azà dhu tí kátina andítá rítèna dhu ní ìnzá àkà bhúna ò dhu, ndírò àrèbhè dhu tí kátina-tsí ní atdí dǒ àkà bhúna ò dhu. Ìzà-rǒ rí'í azà miyà, azà kumì, dónà azà nà tó ìmòrò rítèna dhu ní, kà rárí'í ìnzá àkà bhúna ò írèta nà dhu, ndírò ìnzí kà rí dhu ìmè ònzì akekpá màtí dhu.

³14.8 Babelì tó kíǒ rítèna dhu ní Kàgàwà nà rí ndùgye ádrèngbànga-tidǒ kórò. Atdí ndí òfò ní'í Romà tó kíǒ (Upf 17-18).

mà, Tàmǎ-ngba mànà-ònzí. ¹¹ Ndirò, wò ndi abádhi tó àpè tó kàzù-ikò náarúpo ɔ̀rè dhòdhòdhóngà nà. Kòkò ndi iza mà, wòyóna mànà nále ongónà ale, yà kòvò tó ize ka kɔ̀pá ròyá ale kóró, náarí nzi 'àsò atdíku màtí kúbhingá, ndirò adyíbhengá màtí àpè ð rò.»

¹² Wò dhu-okú dō rò ní ndi, Kàgàwà bhà ale, kàkà Kàgàwà bhà Ʋyátá ifù arí, 'adè Yèsù à'ù ale, náká 'í' dhu-dzi òndù arí ale tí.

¹³ Ndirò, ma miri ale-tù òrè-akpà ð rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Ándí yàrí dhu: «Hirò nònzí ní yà kòmbí ndi nòpè rò ráve Ádrèngbàle Yèsù ì á'ù rórò ale!» Ìlílá-Alafí ràtina: «Obhó dhu ní ndi! I ale rí 'àsò fíyó ododu kasù ð rò, abádhi anzi ídzi dhu nódhò wà ì, 'òwù abádhi-owù ð nídhuní.»»

Yà adzi ð ale-ànyá itdì ka kí dhu

(Ìsa 63.1-8; Yòw 4.12-14; Mát 13.37)

¹⁴ Ma mandà nga tdítdí, ní, ma mala òwòwè àpè, ndirò ndi àpè dō ndi ndàti ró 'í' ale ní Ìndrù t'Ídhùnà nà ndi nòfí ale¹. Kà-dò ró 'í' ní ɔ̀rò tó mèkáké, ndirò kà-fó 'í' dhu ní inga ð dhu òtse ka karí ní atdíð ndi náka obhi-tíð. ¹⁵ Ní, atdí màlàyikà náahè òrè-akpà ð arí'í Kàgàwà bhà idza ð rò, ndòkò ɔ̀rú tìna nyé nà ndàti wò ndi àpè dō àdi ale ní: «Ídyi pèkè obhi, nyopè nyogù inga ð dhu ní. Obhó tí, yà adzi àdi wà tèmà tí, ònà dhu ka kogu tí, ndirò ndi onzi-bvè dhu ògu ka kí ònà kàsùmì àkà wà!» ¹⁶ Ní, wò ndi àpè dō àdi ale nùdà pèndà obhi yà adzi ð, ndòtsè kà ð dhu ní.

¹⁷ Ngàtsi màlàyikà náadè àhè òrè-akpà ð arí'í Kàgàwà bhà idza ð rò, ndi mà átò ndàdè 'í' inga ð dhu ògu ka karí ní ndi nakàní obhi nà fóná. ¹⁸ Ngàtsi màlàyikà ní'í ádrèngbànga tó obi nà màzàbahè-dó arí'í kàzù dóm. Ní ndi-tsí náahè ndi màzàbahè dō rò, ndàdè òkò ɔ̀rú tìna nyé nà wò atdíð ndi náka obhi rí'í fóná màlàyikà tó. Kàti: «Ídyi wò atdíð ndi náka pèkè obhi, nyazè yà adzi ð rí'í vinyò-kpò ní, iwà ndi vinyò-kpò n'ò'ò nídhuní.» ¹⁹ Ní, wò màlàyikà nùdà pèndà obhi yà adzi dō, ndàzè yà adzi ð vinyò-kpò ní, ndàdè ndi vinyò-kpò àwà kèzè ka karí ònà ádrèngbà ibhu-ba ð. Kòkò dhu kóró rítèna dhu ní Kàgàwà bhà nàwí. ²⁰ Ka kaha ndi vinyò-kpò bhùna ð, irinà rò kígò tò. Ní, azu^m isèlò ndi abho nyé ndi kà-bhu ð rò, gègèna rùpò, ndàrà àhè màhàgè-tsù rò nyé. Ndirò, ndi azu adè òkè, ndàrà àhè mbèmbè ìbhè miyá kilòmètèrè tí^o.

Mùsà bhà adyi mà, Tàmǎ-ngba bhà adyi mànà nùyè ka kí dhu

(Upf 11.19; 16.1; 19.1-4)

15 ¹ Wò dhu-dzidò, ma mala ngàtsi ádrèngbà ndirò idho rí Ìndrù mà èkò atdíð ní ize òrè-akpà-nyí-rò. Ndi dhu ní'í àrèbhè màlàyikà àrèbhè dhèdhèrò àpè-tíð nùlù foyá. Kòkò ì àpè ní'í ndi kà riku dýá rò àpè, abádhi rò rò Kàgàwà rí pèndà nàwí ito nídhuní.

² Tdítdí, ma mala kìràwulì bhèyi ònà nga ráwè, ndàdè 'í' kàzù nà ònà átò ádrèngbà rèrè. Ndirò, ma mala iza lèma nònzí ale, yà inzà kà-wòyò nálé, ndirò ì nùvò ìnzí kɔ̀pè kòvò nà ndi náko ɔ̀zè-bvè nyíya-ndrinà ale. Abádhi ikò ndi ádrèngbà rèrè dō, 'adè Kàgàwà bhà òmù èlù foyá. ³ Ní, abádhi ambèna Mùsà, Kàgàwà bhà kasatále bhà adyi mà, Tàmǎ-ngba bhà adyi mànà, nùyè dō^p. Abádhi ambèna àtina dō:

«Ádrèngbàle Kàgàwà yà kóró dhu dō arí'í ádrèngbànga tó obi nà alé,
kàsùmì ní ádrèngbà, ndirò idho rí Ìndrù èkò ní kasu!
Ínyí, kóró pèrì ð ale tó Ádrèngbà kamá,
pèkè kasu ní obhónána tó, ndirò ka ní obhóna tó kasu!

¹14.14 Ìndrù t'Ídhùnà ní Yèsù Krístdé, Màsiyà (Upf 1.13; Dàn 7.13).

^m14.18 8.5

ⁿ14.20 Ìsa 63.1-6

^o14.20 fró, uvitatále Yùwanì azè nditè Kàgàwà itdiya kóró ale-ànyá dhu.

^p15.3 Uvt 15.1-18

4 Inyi Ádrëngbálé, ádhi pbá ale ndi ìnzí rádù òdònu ònzì?

Ndirò, ádhi pbá ale ndi ìnzí rádù òdònu ilè?

Obhó tí, inyi atdíró ní ndi ìlílá ale!

Ndirò, kóró pbìrì ð ale róngo ìwu 'àko onzìnú, 'ùlè nyi,

pbùkù obhónánga tó kasù nála wà ndi kpangba abádhi tó nídhuní!»

Kàgàwà bhà nàwí rí'ì òyá àràbhù kópá

⁵ Ndirò wò dhu-dzidò, ma mala Kàgàwà bhà idza-li'ò ndàngbè rí òrù-akpá ò ró. Kà-ò í'ì ní Kàgàwà bhà Úyátá rí'ì ònà sàndukù rí'ì ònà hemě-dza. Anyi í'ì dhu ní, yà Kàgàwà arí ndítè indrù tó ònà rò hemě-dza. ⁶ Ndirò àràbhù dhèdhèrò àpbè-tidò nùlù foyá àràbhù málàyíká núuvò wò ndi Kàgàwà bhà idza ò rò. Abádhi wò mberè ní'ì òwòwù tdyé mberè, 'àdè odrùya-dò iso orò tó kùkyè ní. ⁷ Ndirò, ípiróngo nà ìfò dhu-tsí nzínzì ð atdí dhu núubhò orò ní ka kóbhòlò àràbhù kópá, kòkò àràbhù málàyíká-fò. I kópá núulè ùlè tí Kàgàwà, yà dhòdhòdhóngo nà arádi ale bhà nàwí ní. ⁸ Ní, wò ndi Kàgàwà bhà idza náalè Kàgàwà bhà ádrëngbànga tó awáwè mà, kàbhà ádrëngbànga tó obi màna ò rò ráhu iko ní. Ndirò, anyi ròtsù atdí ale mà ní'ì imbá, ràrà àhu kòkò àràbhù málàyíká rìbhona àràbhù àpè ròwu iku dhu ò.

Àràbhù málàyíká rí àràbhù kópá ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí ùdhò yà adzi dō dhu

(Uvt 7–10; Upf 8.6–9.21)

16 ¹ Wò dhu-dzidò, ma miri orú ale-tù nyé nà ka kí dhu òvo Kàgàwà bhà idzá rò àràbhù málàyíká⁹ tó dhu. Ka kati: «Nyòwu nyèdho kòkò àràbhù kópá ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí yà adzi dō!»

² Ní wemberè tó málàyíkà náadhò pbìndà kópá ò nàwí yà adzi dō. Ní nzére otú-tidò, yà atdíðò rándi otú, náahè kòkò ìzà tó *kàsé nà rí'ì ròyá, 'àdè ambe kà-wòyò nále dō ale ròf.

³ Oyo rí kisé málàyíkà náadhò pbìndà kópá ò rí'ì nàwí ádrëngbà rèrè ò. Ní idha ugèrè ndi ndòngò òvè òvè ale ò rò ráhu azu bhèyi, ndi rèrè ò ò nòtù ípiróngo nà arí'ì idha ð dhu-tsí rádù ùve kóró.

⁴ Ìbhè rí kisé málàyíkà náadhò pbìndà kópá ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí idha-akpá mà, idha-dòtí-nzo màna ò, òyá idha rádù 'ùgèrè, 'òngò azu tí átò. ⁵ Ní ma miri yà idha dǒnga àndà arí málàyíkà rí dhu òvo dhu, ndàti: «Inyi Ìlílá alé, nyi nyarí'ì inè ndirò nyi nyi'ì inè. Nyi nyòtò kòrì anya obhónánga dō. ⁶ Obhó tí, indrù nùfù pbùkù pbànábí mà ngùkpá pbùkù ale màna-azù. Ní ndi dhu-okú dō rò, kòmbí nyi nyàbhù wà abádhi ròmvù azu átò. Wòrì ní ndi abádhi àkàná 'àbà dhu!» ⁷ Wò dhu-dzidò, ma miri ale-tù *màzàbahè dō rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Obhóngatí, inyi faká Ádrëngbàlé Kàgàwà, yà ádrëngbànga tó obi nà arí'ì kóró dhu dō alé, nyi nyòtò wò anya obhóngo dō ndirò obhónánga dō!»

⁸ Ìfò rí kisé málàyíkà náadhò pbìndà kópá ò rí'ì nàwí adyifò dō. Ní ndi adyifò náabà indrù ùbì ndi ndi ònà rò ráhu kàzè ní nì ádrëngbànga tó obi. ⁹ Ní, indrù náagbè wò ndi atdíðò igbè kàzè ní, ràrà àhu ò f dhu ùno wò ndi àpè t'ìbhòta tó ádrëngbànga tó obi nà arí'ì ale, Kàgàwà-òvò ní dhu ò. Abádhi uvò ò ònzì 'ùgèrè ò 'àbhà fìyò nzérenga, ndirò abádhi adè 'ùvo átò ònzì 'ilè ka.

¹⁰ Imbo rí kisé málàyíkà náadhò pbìndà kópá ò rí'ì nàwí ìzà⁵ bhà ádrëngbà kamà tó tombi dō. Ní, ìnò níubvù ndi kònyè idzi dònà pbìrì dō. Ní, indrù apè 'à' à idàya ò àbàna àpè-okú dō rò. ¹¹ Abádhi nùno dhu Kàgàwà, yà òrù-akpá ò arí'ì ale ní, ròyá rí otu rándi dhu-okú dō rò. Pbetù, abádhi ugèrè nzá ò, àbhà fìyò nzére màtsò.

¹² Aza rí kisé málàyíkà náadhò pbìndà kópá ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí Fùrati tí kátina ádrëngbà idha-akpá ò. Ní ndi idha-bhè ð idha atdyù ndímf otu nùbhà tí adyifò arí nditò

⁹16.1 15.1,6-7

¹16.2 14.9

⁵16.10 13.1-2; 15.2

inã rò arí ìwu ádròdrò kámá tó. ¹³ Nírò ní ndí ma mala àngbè bhèyi ì nùlì ìbhù nzére-alafí: atdí náahù ádrùngbã osu-akpà-ba-li'ò rò, ngãtsi náahù ìzã-li'ò rò, ndirò ngãtsi ràdù àhu ɔɔ rí kisè ìzã, yà títò tó nabi tí kátina-li'ò rò. ¹⁴ Abádhí ní'ì idhò rí ìndrù èkò ní dhu ònzi rí nzére-alafí. Ndirò, abádhí ní ì yà adzi ð kórò ádròdrò kámá dðyanã ubhíya, ùndu abádhí-tsù alafí, ndíní Kágawà, yà kórò dhu dð arí'ì ádrùngbãnga tó ɔbi nà ale, nugye tí kàbhã Ádrùngbã Idhò ð.

¹⁵ Ádrùngbãle rí dhu ɔɔ, ndàti: «Kàní ma mírà ogbotále náarírà dhu bhèyi, yà ìnzá nyí nyèni kàsùmí ð. Hirò ònzi rí ale ní nyìkpóna nà rádi ndádù pbindã mberè òdò mbèyi rónã ìnzí ndàwà ale, akye ndí ndarana ìla ð nzínzì rò, nyína ràdù àmbe ìwã dð ìndrù nzínzì ð ní.»

¹⁶ Nírò ní ndí kòkò ìbhù nzére-alafí núundu kòkò ádròdrò kámá-tsù yà Hãrmàgèdoní'í tí ka kátina Pbhèbràniyá t'ávana ð atdí ngari ð.

¹⁷ Àrùbhù rí kisè màlàyiká náadhò pbindã kópà ð rí'ì Kágawà bhà nàwí awe ð. Nírò ní ndí atdí ɔɔ ale-tù nyé níri ndí Kágawà bhà idza, yà ádrùngbã kamà tó tombi rí'ì ì rò, ndàti: «Kòmbí kórò dhu ònzi wà ndí!» ¹⁸ Ní, ìnga ɔmbìlì, ɔɔ ɔtá, wògò ìri ndí, yà ìnzá apèna ìsì angyi yà ìndrù apèna 'òngò òko yà adzi dð rò ádrùngbã mùtiti ràdù ìsì. Obhó tí, ndí mùtiti ní'ì ádrùngbã mùtiti nyé! ¹⁹ Ní, kùgolo ádrùngbã kígò Bàbeli^u, ndàbhù ònánaga ràndò ndí ìbhù, kórò ngùkpá pbirì ð kígò ràdù 'ùgolo átò. Ndí dhu bhèyi ní ndí ndí ádrùngbã kígò náadzò nzá Kágawà ònã rò, kàbhù ka ròmvyè atdíð òrù pbindã nàwí tó ðivayi átò nídhuní. ²⁰ Kórò sòngà núuwí, ìnzí pbirì ràdù 'àla títítò. ²¹ Wò dhu-dzidò, ádròdrò kpóna nà ìfò nà ìgye níkò ìndrù dð. Ì ìfòkpò ì'ì ádròdrò nyé, fíyò m̀gèrè ròsè ìfò kumì kilo dðnã. Ní ìndrù nùhò dhu Kágawà ní wò ndí ìfò nà ìgye ràbhùna fíyò àp̀bè-òkú dð rò. Obhó tí, wò ndí ìfò nà ìgye núnza dhu abhò nyé atdíð.

Atdíð arí m̀nyòndí ònzi atdí tsìbhále tó mbólí

(Upf 16.19; 18)

17 ¹ Nírò ní ndí yà Kágawà bhà nàwí tó kópà nà ì'ìnã foyá àrùbhù màlàyiká nzínzì ð atdí màlàyiká níra dhu ɔvò idù. Kàti: «Írà ndíní ma mítè tí ìngbã dhu bhèyi màfí Kágawà rí anya òtí yà atdíð arí m̀nyòndí ònzi tsìbhále dð dhu ìndù. Ndí tsìbhále ní yà ádròdrò idha-bidò^v ka kasí ádrùngbã kígò. ² Yà adzi ð ádròdrò kámá nóongónã m̀nyòndí ònzi kà mànã, yà adzi ð ngùkpá ale ràdù òri kàbhã m̀nyòndí tó ðivayi ní.»

³ Ní, Kágawà bhà Ìlìlã-Alafí nírá ma, màlàyiká ràdù modyi, ndàrà ma nà r̀ngè ð. Ní ànyí, ma mala atdí tsìbhále òlòlù atdí ìzã^w dð àdi rò. Ndí ìzã rò ka kadù ùndinã ɔvò ní Kágawà ní ka kí dhu ènò ní ɔvò. Ndirò, ndí ìzã-dò ì'ì àrùbhù, ɔtáyina ràdù ì'ì idre. ⁴ Wò ndí tsìbhále ɔfò ní'ì ìtí òlòlùnga mà ngbó òlù mberè mànã, ndádù ngbóna néyò ɔmbìlì r̀mbìlì ɔrò tó dhu-tsí mà, ɔrú odzina nà odu-tidò mà yòkpò mànã ní. Ndirò kálé fóná dhu ní'ì ɔrò ní ka kòbhòlò yà àlè tí àlè fyàdhíyá bhà m̀nyòndí tó òndrò ka kòndrò atdíð m̀tso, yà ìnzá ìlã Kágawà-nyìkpò ð dhu ní kópà. ⁵ Kà-nyí rò ka kandí ɔvò ní'ì, òru tí ka kórú tina ɔvò. Ndí ɔvò ní'ì: Bàbeli^x, Ádrùngbã kígò, m̀nyòndí ònzi arí vèbhále-tsánã ndirò yà adzi ð arí 'ònzi òndrò ka kòndrò atdíð dhu-tsánã. ⁶ Ndirò, ma mala dhu ní wò ndí tsìbhále òri Kágawà bhà ale, yà Yèsù bhà ngàm̀bì tí ì akò dhu-òkú dð rò ka kakyè ale-azù ní dhu.

Ní, fyàdhíyá ma màla rò, idhò nùkò ma atdíð. ⁷ Nírò ní ndí màlàyiká náavò dhu idù, ndàti: «Ádhu idhò èkò nyí ní? Íma, ma mí wò tsìbhále-nyùtsi ndí nòrù dhu-tí àwè ìndù. Ndirò, ma mí wò ka nàndò àrùbhù dóna nà, ɔtáyina ràdù ì'ì idre ìzã-nyùtsi ndí nòrù dhu-tí

¹16.16 Hãrmàgèdoní-tí ní Mègidò tí ka kátina kígò ð pbirì. Ndí ngari ní Kágawà mà pbindã ale mànã nugyeya òmvyè núunduya ì tðé Yèsù Krístò ìra rò ònã ngari (Zòz 5.19; 2Ká 23.29).

^u16.19 14.8

^v17.1 17.15

^w17.3 Ndí òlòlù ìzã ní yà 13.1 ð ka kítè ìzã.

^x17.5 14.8

àwě átò indà. ⁸ Wò nyí nyàlā izzā nī'ì inè angyi, pbétù kòmbí kà rī mbā ì'ì. Ní, kà rùpo ùpo, òyí ò rò, ndíní òtèna ikù tíf atdííd. Ndirò yà adzi ò aróko ale, kākā inzā ka kundí ovòya ípírōnga tó bhükü ò, ròpè ndí yà adzi Kāgāwā anzina rò ale, ní idho ukoyā wò ndí izzā àlā ì ì rò. Obhó tíf, ndí izzā nī'ì inè angyi, pbétù kār'ì mbā kòmbí, ndirò kārāya ndítò ìto tdfííd!

⁹ Irò dhu àkànā kī'ì dhu-ōnga t'òvòta tó irèta nà ndíní ì dhu alú tíf ale-do mbèyi! Kòrì àrèbhè ndí izzā-do ní àrèbhè pbìri-akpá, yà wò ndí tsibhále nàaradí òyā. Kòrì ì kà-do ní átò àrèbhè àdròdrò kámá. ¹⁰ Abádí nínzì ò imbò ale tó idzi-tsè òdì wà ì. Atdí-tsí nádí àdì idzi ndí ndónyè r'ó, yà inzā àrèbhè rí kīsè-tsí nápè ìrà àhè ònaná. Ní, kà rírā àhè rò, kádíya ídò kàsùmì kèlè tíf. ¹¹ Wò ndí inè ì'ì angyi izzā, pbétù yà imbā ar'ì tdfííd kòmbí, nyú ndítirò ní àrè rí kīsè àdrèngbā kamà. Ka ní atdí ale kòkò àrèbhè ale nínzì ò, ndirò kà rārā ndíní òtèna ikù tíf atdííd.

¹² Kòkò nyí nyàlā idrè ndí izzā-òtduyá ní idrè àdròdrò kámá, yà inzā àpè idzi òpè 'ònyè. Pbétù, abádí rí àdrèngbānga tó òbì àbà, 'ònyè idzi atdíkpá wòrì ndí izzā mànā ídò kàsùmì kèlè tíf. ¹³ Ì idrè kámá kórò r'ì'ì nà dhu ní atdí irèta kèlè, 'àngbò fíyò àdrèngbānga tó òbì mà, fíyò àdrèngbānga mànā wò ndí izzā dzèná ì onzi tíf ní. ¹⁴ Abádí rí Tāmā-ngba tíf kátina ale úyè atdíkpá, pbétù ndí Tāmā-ngba nàadèya abádí lè mà ònzì ònzì tíf àdròdrò ale dō Àdrèngbāle tíf kà r'ì'ì, ndirò àdròdrò kámá dō Àdrèngbā Kamà tíf kà r'ì'ì dhu-okú dō rò. Kāgāwā únzì ndàdè òvòná fíndà ale, kākā atdí affíya nà arí kòwù èngè ale, nàadèya dhu-lè mà ònzì atdíkpá ndí Tāmā-ngba mànā.»

¹⁵ Wò ndí màlàyikà nàadè àtìná ima ní tdfííd: «Wò nyí nyàlā yà mànyòni tó tsibhále àdì bīya dō idha ní dhèdhèrò ale-tidò mà, dhèdhèrò ihé yà mà, dhèdhèrò pbìri ò ale mà, ndirò dhèdhèrò aláwà-tidò t'ále mànā. ¹⁶ Kòkò nyí nyàlā idrè ndí izzā-òtduyá, ndí izzā nyú mànā, rí wò mànyòni tó tsibhále nòndrò òndrò tíf. Abádí rí kār'ì'ì nà dhu èdhā kórò kà-fò rò, 'àdè kèbhà tírò. Ndirò abádí rí kà-zā à'a, 'àdè ndí nùbhà ka-go èbì kàzè ò. ¹⁷ Obhó tíf, Kāgāwā nílì wà abádí ìtè rí rònzì ndí ndùdhè dhu kèlè irèta abádí-afí ò. Abádí rí 'ìrì atdí òtè dō, 'àdè fíyò àdròdrò kámá tó àdrèngbānga àngbò atdíkpá ndí izzā dzèná t'ònzìta tó, rārā àhè Kāgāwā èno òtè rākā dhu ò. ¹⁸ Wò nyí nyàlā ndí tsibhále ní àdrèngbā kígò, yà yàrì adzi ò àdròdrò kámá dō idzi nònyè àdrèngbā kígò.»

Màlàyikà rí Bàbelì tó kígò rí ndèkò dhu òvo dhu

(Ìsa 13; 47; Yèr 50–51)

18 ¹ Kòrì dhu-dzidò, ma mala ngàtsi màlàyikà òrè-akpá ò rò rífo ró. Àbadhi ì'ì àdrèngbā àdrèngbānga tó òbì nà, ndirò yà adzi-ōnga kórò nàawè kèbhà àdrèngbānga tó awáwè ní. ² Nírò ní ndí kākù orú tūna nyú nà, ndàti: «Íyàdhíyà ìtsì wà, Bàbelì tó àdrèngbā kígò ìtsì wà! Kòmbí kòngò wà p'fòmvo aróko ró nga tíf, ndirò kórò nzére-alafí-tidò aróko ró nga tíf. Kòngò wà yà indrú òndrò Kāgāwā-nyìkpò ò òtì àrè-tidò mà izzā-tidò mànā nàaróko ró nga tíf. ³ Obhó tíf, kórò pbìri ò ale nómvo Kāgāwā bhà àdrèngbā nàwí tó òvayì, yà kèbhè abádí ròtsù pbìndà mànyòni ò dhu-òtù ò. Yà adzi ò àdròdrò kámá nònzì mànyòni íyàdhíyà nà, ndirò yà adzi ò mùtùruzitále nònzì kèbhà àbhò ònzì-okú dō rò.»

⁴ Wò dhu-dzidò ma mírì ngàtsi ale-tù òrè-akpá ò rò rí dhu òvo ró, ndàti: «Pbàkà alé, nyùvò wòrì kígò ò rò, akye nyí nyowuna òtsù kèbhà nzérenga ò, nyàdè kà rābàna àpè àbà átò ní. ⁵ Obhó tíf, kèbhà nzérenga núpò wà atdííd, rārā àhè òrè-akpá nyú ò, ndirò ndí atdííd káfā dhu tó dhu nàrà wà ìse Kāgāwā ò. ⁶ Dhu àkà kònzì dhu kà-rò àdhàdhì yà ngèkpá ale-rò kánzì dhu dhu bhèyi. Dhu àkà kubho ngèkpá ale-rò kánzì dhu oyo-gùna ròsè. Ndirò yà ngèkpá ale tó kārì òvayì ùngbò òná kópá ò, dhu àkà kungbò òvayì kà tó fíndà òyè ròsè oyo-gùna. ⁷ Ndirò àdhàdhì kòngónà ndòzè ndàdì àdrèngbā ilèta mà ònzì mànā ò dhu bhèyi, ní dhu àkà kèbhà kà ràdì àpè mà òve tó izzè mànā ò. Obhó tíf, affina ò kàràtina: «Ima, ma maradí àdrèngbā kamà tó tombi dō tsibhà àdrèngbā kamà bhèyi, ma ní nzì abvo-àyi, ndirò ma mí nzì adì òve tó izzè ò akekpá màtí!» ⁸ Wò dhu-okú dō rò ní ndí, atdí idho ò tíf kà r'ì pé kórò andi-tidò mà, òve tó izzè mà àwù mànā tó àpè nàbà. Ndirò,

kàzù rí kùbì rògbè atdíḍ, kà-dḍ anya nòḍḍi ale, Ádrùngbàle Kàgàwà ní ádrùngbànga tó obi nà ale níḍhuní.»

⁹ Yà íyàḍhíyà mànà mènnyòḍnì nanzi yà adzi ḍ ádròḍrò kámá, 'àḍù òko ònzi ḍ kà mànà, náambèyà ḍdzi ḍḍ, 'àḍù ɔtsúyà èlì ngàngàya-rò, íyàḍhíyà rògbè ní kàzù-ikò àlǎ ì ì rò.

¹⁰ Abádhí níkòyà itse wò ndi àp̀bè-ḍḍò ònzi ì ì rò, 'àḍù àm̀be àtìḅnà ḍḍ: «Nyi nyí'ì àp̀bè ḍ! Nyi nyí'ì àp̀bè ḍ, inyi Babeli tó ádrùngbà kíḡḍ, ndirò ádrùngbànga tó obi nà arí'ì kíḡḍ! Obhò tí, Kàgàwà ḍḍḍi wà anya ùnù atdí adyifò-sisì ḍ tí!»

¹¹ Yà adzi ḍ mùtùruzitáale ròḍzi, 'àḍù òko izu ḍ íyàḍhíyà-òkù ḍḍ rò, ìmbà odzi rò ì ì wù nà dhu ḍdzi rí atdí ale mà rí'ì níḍhuní. ¹² I dhu-tsí ní: ròḍ mà, fèrangà tó sùma-tidò mà, ɔrú odziyà nà atdíḍ ùyà odu-tidò mà, yòkpò mànà. Ndirò ní ùyàyà uzi ní ka kódyù mberè mà, ìtìtì òlòlùnga tó mberè mà, sùwá tó mberè mà, òlòlù ngbò mberè mànà. Ngùkpà dhu ní mbèyi aròngù kórò itsukpò-tidò mà, ɔyù-kù ní ka kòb̀hòlò kórò dhu-tsí mà, àtsà tí ka kátsà ɔrú odziyà nà itsukpò ní ka kòb̀hòlò kórò dhu-tsí mà, ndirò mùlìngà tó sùma-tidò ní màtí, tsùmà ní màtí, àtsà ka kátsà odu ní màtí ka kòb̀hòlò dhu mànà. ¹³ Ngùkpà dhu ní ndrùù ikòyà aròngù èbì ka kùbì rò itsu-ndi-tidò mà sobi mànà, màrasì mà, *mànèmanè mà aláḅra-tidò mànà. Ndirò ní ùvayi mà, akye mà, awíí rò'ò idiyi-ra mà nganè-kpò mànà, ìkyi-akpá mà tàmà mànà, *mùhàgù mà abádhí arádhana gèrègèrè-tidò mànà, ìno tí arí'ì ale mà ndirò ùsò ka kúsò ale mànà. ¹⁴ Ndirò ka kátìna ndi kíḡḍ ní: «Yà nyi nyazè atdíḍ nyabà kòkò ìdzi dhu-tidò kórò núwí wà fənù rò! Ndirò, ònzi tó kórò p̀b̀k̀k̀ dhu-tsí mà, nyabhù ongónà nyaya atdíḍ p̀b̀k̀k̀ dhu-tsí mànà kórò núwí wà! Nyi nyí ìnzì ì dhu-tsí àlǎ tḍtḍḍò akekpá màtí!» ¹⁵ Wò ndi kíḡḍ ìnzì mùtùruzitáale níkòyà itse wò ndi kíḡḍ ràbàna àp̀bè ḍḍò ònzi ì ì rò. Abádhí ambèyà ḍdzi ḍḍ, 'àḍù òko izu ḍ, ¹⁶ 'àḍù àm̀be àtìḅnà ḍḍ: «Íyàḍhíyà rí'ì àp̀bè ḍ! Kà rí'ì àp̀bè ḍ, ka ádrùngbà kíḡḍ! Káḍḍ ndi atdíḍ ùyà mberè ní, fìndá òlù fìtì ìtì tì mberè ní, ndirò òlòlù ngbò mberè ní. Káḍḍ ngbòna ɔrú tó dhu-tsí mà, ɔrú odziyà nà odu-tidò mà, yòkpò mànà ní!» ¹⁷ Ní atdí adyifò-sisì ḍ tí wò dhu bhèyi ábhò ònzi-íyà nínza wà ì!»

Bàtò-ḍò èḍyá arí ale mà, ì bátò ḍ arùbhi ale mànà, bátò ḍ arí kasu ònzi ale mà, kórò ale kàkà yà ádrùngbà rèrè ḍ ì arònzina kasu náarí fíyò ípìrònga ḍḍò mànà níikò itse. ¹⁸ Ní, wò kíḡḍ nèbì kàzù-ikò àlǎ ì ì rò, abádhí ambèná ùkù ḍḍ, 'àtì: «Íngbà kíḡḍ ndi yàrì ádrùngbà kíḡḍ nà ndi nòḍḍ?» ¹⁹ Ní abádhí ambèná àhè ètrò ḍḍò òyà ì izu-òkù ḍḍ rò, 'àḍù àm̀be ḍdzi ḍḍ atdíḍ. Ndirò abádhí ambèná ùkù ḍḍ, 'àḍù àtìḅnà ḍḍ: «Íyàḍhíyà rí'ì àp̀bè ḍ! Kà rí'ì àp̀bè ḍ, ka ádrùngbà kíḡḍ! Yà bátò nà arí'ì ádrùngbà rèrè ḍḍ ale kórò nínzi ní kà-ò rò aráhu ònzi. P̀b̀t̀t̀t̀, atdí adyifò-sisì ḍ tí, kòḍḍi wà mùtáyángá.»

²⁰ Inyi òrè-akpá, ábhù idhènù rika ndi ndi kíḡḍ núgolo ndi dhu-òkù ḍḍ rò! Ndirò nyí Kàgàwà bhà alé, nyí uvitatálé, ndirò nyí Kàgàwà bhà p̀b̀nàbí, idhèkù àkà rika ndi átò! Obhò tí, Kàgàwà ḍḍḍi wà anya kà-dḍ rùkù kánzi dhu-òkù ḍḍ rò.

²¹ Wò dhu-dzidò, atdíḍ rí'ì obi nà atdí màlàyikà níḍtù dhu ò'ù ka karí ònà odu bhèyi rólo ádrùngbà odu-ba, ndidò ádrùngbà rèrè ḍ. Káḍḍ àtìḅnà: «Wò dhu bhèyi ní ndi ka kí Babeli, ádrùngbà kíḡḍ níḍḍ obi nyá nà ádrùngbà rèrè ḍ, ìnzì ràḍù ndàla akekpá màtí tḍtḍḍò. ²² Dùmù-tù mà, adyi èyù rí ale-tù mà, rùgè-tù mà, wàndà-tù mànà, rí ìnzì 'ìrì ènù akekpá màtí tḍtḍḍò. Dhèdherè kasu-tidò ònzi arí ale rí ìnzì 'àlǎ ènù tḍtḍḍò akekpá màtí. Ndirò dhu t'ò'ùta tó odu-giritì mà rí ìnzì ndirò ènù akekpá màtí tḍtḍḍò. ²³ Tarà tó awáwè rí ìnzì ìnga àwè ènù akekpá màtí tḍtḍḍò. Ndirò ádhìngbà-òwétá mà p̀b̀ndà kpatsibhàle mànà-tù rí nzi 'ìrì ènù akekpá màtí tḍtḍḍò. Kórò kòkò dhu rí 'ònzi ènù mùtùruzitáale náarí 'òzè yà adzi ḍ kórò ngùkpà ale tó ònzi-ònà fíyò ònzi òsè ale tí dhu-òkù ḍḍ rò. Ndirò, nyi nyarí kórò p̀b̀irì ḍ ale ètrà p̀b̀k̀k̀ òndrù ní. ²⁴ Ènù nga ní ndi ka kótù p̀b̀nàbí-azù, Kàgàwà bhà ale-azù, yà adzi ḍ ka kakyè kórò ngùkpà ale-azù mànà ní.»

Kàgàwà ònzi màlèmə dhu tó adyi èyù ka kí dhu

19 ¹ Tḍtḍḍò, ma m̀iri ádrùngbà ihé-yà-tù bhèyi rò'ò ɔrú tùna nyé ḍ rí dhu òvo òrè-akpà ò rò ale-tù, ndàtì: «Kàgàwà àkà ilèta nà! Kàrí ndi àlè ìgù! Ádrùngbànga tó awáwè

mà, ádrëngbànga tó obi mànà ní kàbhà dhu! ²Obhó tí, kárfì ìndrù-ànyà ìtdì obhóngà dō ndirò obhónánga dō. Kòtdì wà anya wò mènnyòni tó ndirò ádrëngbànga tó obi nà tsibhále^y dō, yà adzi ð ale níti ongónà pòndà mènnyòni tó nzere mètso ní tsibhále. Kàgàwà nùtsè wà yà kùfù pòkì ale-azù íyàdhíyà rò!» ³Ọyò rí kisé ní ndi ale-tù náavò dhu obi nyú nà, ndàti: «Kàgàwà àkà ilèta nà! Wòrì ádrëngbà kígò ùbì rí kàzà-ikò róngo ambe ùpo dō wò dhu bhèyi tí dhòdhòdhóngà nà!» ⁴Ọyò kumì dónà ífò nà pòkàrù-akpà mà, yà ípìrònga nà ífò dhu-tsí mànà náadù 'èkò otòyà dō, ì rùlè fíndà ádrëngbà kamà tó tombi dō àdi ale Kàgàwà, 'ambe àtìna dō: «Àmìnà! Kàgàwà àkà ilèta nà!» ⁵Ndirò, ndi ádrëngbà kamà tó tombi dō rò atdí ale-tù náavò dhu, ndàti: «Dhu àkà nyífu àlè tó Kàgàwà, nyí kórò kàbhà alé, yà kòdò ònzì nyí nyarí rò, ìndrù arí ífèna, ndirò ìnzí ìndrù arí ífèna alé!»

Tàmà-ngba tí kátina ale bhà ndàwà tó dhu òvo ka kí dhu

⁶Wò dhu-dzidò, ma miri ádrëngbà ihé-yà-tù bhèyi r'ò atdí ale-tù. Kàmbénà ndirò dō átò àbhò idha rí ndòbvù dhu bhèyi ndirò atdí dō rùtá ọvo bhèyi. Ndi ale-tù ambénà àwa dō atdí dō, ndàti: «Kàgàwà àkà ilèta nà! Obhó tí, àlè tó Ádrëngbàle Kàgàwà, yà kórò dhu dō arí'í ádrëngbànga tó obi nà ale, ní dī wà pòndà idzi!» ⁷Ní, kàbhà àlè-idhè rìka ndi, àlè ràmbe ùkù dō dhèdhe nà, ndirò àlè ràdù 'ambe kilè dō. Obhó tí, Tàmà-ngba bhà ndàwà tó kàsùmì àkà wà, ndirò kàbhà tsibhále^z nòbhòlò wà ndi. ⁸Ndi tsibhále tó ka kàbhà ùyèyà uzi ní ka kódyù mberù ndíni káfò tí. Ndi mberù ní átò ùmbilì rùmbilì, ndàdù ilà mberù.» Ndi ùyèyà uzi ní ka kódyù mberù rífèna ní Kàgàwà bhà ale tó obhónánga tó mètso.

⁹Nirò ní ndi màlàyikà náadù àtìna íma ní: «Ándí yarí ọte: Hirò nònzì ale ní yà Tàmà-ngba bhà ndàwà tó màhendù ð ka kùnzi riwù ale!» Ndirò, kàdù àtìna tótdí dō: «Kòkò fùkù ma mòvò ọte ní Kàgàwà bhà ọte nyú.» ¹⁰Ní, ma mibvù ma kònzí otòyèdu dō, ndíni ma mùlè tí ka. Pbéta, kàdù àtìna íma ní: «Ínzè! Nzònzì dhu wò dhu bhèyi! Íma ní kasatàle kèlè ìnyi bhèyi, ndirò adónù bhèyi. Kàgàwà ní ndi nyí nyàkà nyùko nyí otòyèdu dō onzìna nyùlè ale!» Àlè'í kórò àlè kábà yà Yèsù íra nà obhóngà tó ọte. Obhó tí, atdí fíllà Alafí kèlè rí ndote yà Yèsù ọno ọte-nyùtsinàrò ndirò wò pbanábí tó fòfò ð rí'í yarí bhükü ð ọte-nyùtsinàrò.

Ọwòwè *mùhàgè dō ùpò ndàdi ale, Yèsù rí mùlèmà ònzì dhu

(Zab 45.4-8; Ìsa 11.4; 63.1-6; 2Tè 2.8; Yud 1-15)

¹¹Wò dhu-dzidò, ma mala òrù-akpà-li'ò ndi nàngbe rò, òwòwè mùhàgè ràdù nditò ònà rò. Wò ndi mùhàgè dō ùpò ndàdi rò í'í ale-òvò ní'í atdí dō ka kí'í a'uta nà ònà ale, ndirò obhó dhu kèlè ọno arí ale. Obhó tí, kárfì ìndrù-ànyà èno, ndàdù ila ùgyè obhónánga dō.

¹²Kà-nyìkpò náambénà ùmbilì dō àdhàdhì kàzà-idà-dò bhèyi, ndirò kà-dò rò mùkàkà ní'í abho nyú. Kí'í rònà ka kándi atdí ọvo, yà ìnzà atdí ale mà ọni ọvo nà, pbéta yà ka kèlè ọni atdí rò ọvo. ¹³Kí'í azu òwì ndi rònà màdzarè ndi ndáfò rònà rò. Ndirò kòvò ní'í «Kàgàwà bhà Ọte.» ¹⁴Ọrù-akpà ð pbanówí tó pikò náambénà òwu dō kòwù ð òwòwè *mùhàgè dō 'í 'òkò rórò. Ndirò, abádhí ọfò òwòwè atdí dō éyà 'àdù ilà mberù. ¹⁵Atdí dō ndi nàkà ila tó obhi-akpà náadù àhù kà-li'ò rò, ndíni kònzí tí kórò pbi'í ð ale lèma ní. Ndirò, kà rí idzi ònyà, ndàndà ìndrù tsumà tó mùgò ní. Ndirò, kà rí í ale-ònga òbè Kàgàwà, yà kórò dhu dō arí'í ádrëngbà tó obi nà ale bhà ádrëngbà nàwí tó òvayì náha ka karí ònà ibhu ð. ¹⁶Kà-dzo ònà rò, ka kándi kàbhà mberù-rò ọvo ní: «Ádròdrò kámá dō Ádrëngbà Kamà, ndirò, ádròdrò ale dō Ádrëngbàle.»

¹⁷Wò dhu-dzidò, ma mala atdí màlàyikà adiyifò ð idè rò. Kàkù ọrù tūna nyú nà òrù-akpà-nyí rò rángilì kórò àrè tò, ndàti: «Nyìwù nyàndu nyí atdíkpà Kàgàwà bhà ádrëngbà màhendù tó. ¹⁸Nyìwù ndíni nyí nya'á tí ádròdrò kámá-abvò mà, pbanówí tó ádròdrò ale-abvò mà, obi nà arí'í ale-abvò mà, *mùhàgè-abvò mà, kàkà abádhí-dō

^y19.2 17.1-7

^z19.7 Tàmà-ngba bhà tsibhále tí ka kátina ale ní kànìsà, Yèsù ná'ù ale (Èfè 5.25-32; 2Kò 11.2).

ùpò 'òkò ale-abvò mànà. Nyíwú ndíní nyí nya'a tí kóró ale-abvò: kákà dýà arí'í ìfírò ale-abvò, ìncó tí arí'í ale-abvò, ìndrú arí ìfúna ale-abvò, ndírò ìnzí ìndrú arí ìfúna ale-abvò.»

¹⁹ Tdítídó, ma mala ìzǎ^a mà atdíkpá yà adzi ð ádròdrò kámá mà, fíyò pbànowí tó pikò mànà iwà ì nùndu atdíkpá, ndíní ì ugye tí ì mùhàgù dǎ àdì ale mà, pbìndà pbànowí tó pikò mànà nà. ²⁰ Ní ka kalú ndí ìzǎ mà yà kònzí arúbhi wíwí ònzí rǎ títò tó nabi^b mànà. Ndi wíwí-otù ð, ndí nabi aránà wò ndí ìzǎ bhà *kàsé ka kúpbi ròyà ale, yà kà-wòyò èlè arí ale núwí rǎ. Wò ndí ìzǎ mà atdíkpá ndí títò tó nabi mànà ka kawà ípíròrò áwùse tó dhu-ra tó ádrèngbà kàzù yà atdíídò arála ògbe ndógbe rò ð. ²¹ Ndirò, kòkò òdòdì ale-go nakýè ní wò ndí mùhàgù dǎ àdì ale-li'ò rò ráhù ìla tó obhi-akpà, kóró àrè ràdè abvòya ná'a 'ùlè nǎ.

Osu-akpà-ba nòsò màlàyikà rí atdí lufù ato tí dhu

(Dàn 7.22,27; Upf 5.9-10)

20 ¹ Wò dhu-dzidó, ma mala atdí màlàyikà òrù-akpà ð rò rífo ró. Kí'í *òyí-tsè tó fùngulà mà, ádrèngbà àdrà-mbì-ba mànà nà fóná. ² Ní, kalú wò ndí ádrèngbà osu-akpà-ba, yà mùhàngú ð rò í'í osu, Pfòmvo, ndàdè òsònà atdí lufù ato tí. ³ Obhò tí, wò ndí màlàyikà náabvù ka ndí òyí ð, ndàdè ndí ihu-akpà-li'ò nápbi. Wò dhu-dzidó, kádù *kàsé idù kà-tsè rǎ. Kǎnzí ka ndí dhu bhèyi tséngbà wò ndí osu-akpà-ba náahèna, ndètrá kóró pbìrì ð ale rùwí nǎ, ràrà àhù wò atdí lufù ato ríku dhu ð. Wò dhu-dzidó, dhu akáya kíkòlò ka àkè kàsùmì tí.

⁴ Ndirò, ma mala pbàkámá tó tombi, ì tombi dǎ òkò ale tó Kàgàwà ràdè ìndrú-ànyà ìtdì abádhí róngo nǎ ádrèngbànga tó òbì àbhù. Ma mala átò dhu ní'í yà Yèsù bhà ngàmì tí ì í'í dhu mà, Kàgàwà bhà Òtè ì èno ìndrú tó dhu mànà dhu-okú dǎ rò ka kakyè ale. Í ale ní kákà ìnzá ì nàkò ìzǎ-ònzí màtí, ndírò kà-wòyò-ònzí màtí, 'ùlè ka ale. Ndirò, ka kúpbi nzá ndí ìzǎ bhà kàsé abádhí-nyíndri rǎ màtí, ndírò abádhí-òtsù rǎ màtí. Ní, abádhí nùngbe ì òve-bvè rò, 'àdè idzi ònyè atdíkpá Krístò mànà atdí lufù ato tí. ⁵ Wòrì ní ndí wemberè tó ùngbeta. Yà òdòdì èvùvè ngùkpà ale-go náadù nzá 'ùngbe, ràrà àhù wò atdí lufù ato rákà dhu ð. ⁶ Hirò ònzí rí ale ní kákà ndí wemberè tó ùngbeta ð rí 'ùngbé ale! Abádhí ní Kàgàwà bhà ale, ndírò òyò rí kisè òve rí mbá ádrèngbànga tó òbì nà abádhí-dǎ. Abádhí ní'íya Kàgàwà bhà ndírò Krístò bhà pbàkùhání. Ndirò abádhí nónyèya idzi atdíkpá Krístò mànà atdí lufù ato tí.

Pfòmvo òtè ríku atdíídò dhu

(Zèk 38–39)

⁷ Wò ndí atdí lufù ato ríku rò, ka kíkòlòya pfòmvo Sitanè ráhù pbìndà imbi-dzà ð rò. ⁸ Ní kádùya àrà ìfò yà adzi-pbìdò ònà arí'í pbìrì ð kóró ale-tídò ètra rùwí. Í pbìrì ní Gògì mà Mágògì mànà^c. Kánduya abádhí-tsè, ndíní 'í nugye tí Kàgàwà bhà ale mànà. Ndirò, abádhí ní'íya abhò nyé àdhàdhì ádrèngbà rèrè-bidò òsòkpò bvètí. ⁹ Abádhí náadùya 'ífàlè yà adzi ð kóró ngari ònà, 'àdè Kàgàwà bhà ale tó pbanga, yà atdíídò kòzè kígò-ngbò nàkpòrò. Pbétù, kàzù nfísiya òrù-akpà ð rò, ndèbì abádhí. ¹⁰ Ní Pfòmvo, yà abádhí nùtrá ale, ní ka kobvúya yà atdíídò ròrè ádrèngbà kàzù ð, yà ìzǎ mà, títò tó nabi mànà rí'í ì. Ní abádhí abáya àpèbè adyíbhengá màtí ndírò kùbhingá màtí, dhòdhódhóngà nà.

Kà ríku dóná rò anya t'fútdita

(Yùw 5.26-29; Kas 17.30-31; 2Pé 3.7-12)

¹¹ Wò dhu-dzidó, ma mala ádrèngbà kamá tó òwòwè tombi-ba atdíkpá kà-dǎ àdì ale mànà. Yà adzi mà òrù-akpà mànà náatsè itse nyé àbádhí-ònzí rò, ìnzí 'àdè 'àla tdfító.

^a19.19 13.1; 17.8

^b19.20 16.15

^c20.8 Zèk 38–39 rí Gògì mà Mágògì mànà náti Kàgàwà bhà ale tó òmvù tí.

¹² Ndirò, ma mala ùvèvè ale, indrù arí ifūna ale mà ìnzí indrù arí ifūna ale màna wò ndi ádrèngbà kamà tó tombi-ònzí ikò ró. Ní ka kungbe ibí bhūkù, ndirò ka kangbe ngàtsi bhūkù átò. Wò ndi-tsí ní'í ipírònga tó bhūkù. Ní ka kitdí kòkò ùvèvè ale-ànyà ádhàdhì í ibí bhūkù ò ka kundí yà abádhí anzí dhu-bvè ró. ¹³ Obhó tí, ádrèngbà rèrè níipfo yà ònà wè ale. Ndirò ove mà ove-bvènga màna níipfo òyà í'í ùvèvè ale átò. Ìngbàtí ìlì ndí ale mà-ànyà ka kitdí ádhàdhì ndí ale anzí dhu-bvè ró. ¹⁴ Wò dhu-dzidò, ka kawà ove mà ove-bvènga màna yà ìnzí aráve ádrèngbà kàzè ò. Wò ndi kàzè ò ka kí indrù òbvù dhu ní ndi oyo rí kisè ove ní ka kòvè dhu. ¹⁵ Ndirò, inzà ka kòtù iwà ka kándí òvòna ipírònga tó bhūkù ò ró ale, ní ka kabvù wò ndi kàzè-yà-ba ò.

Òrù-akpà-òwátá mà adzi-òwátá màna

(Ròm 8.17-18; 2Pé 3.13-14)

21 ¹ Wò dhu-dzidò, ma mala òrù-akpà-òwátá mà adzi-òwátá màna. Obhó tí, wemberè tó òrù-akpà mà wemberè tó adzi màna ní'í iwà í úwí ró, ndirò ádrèngbà rèrè náadè í'í ìmbà tdítdò. ² Ndirò, ma mala Kàgàwà bhà ìlìlá kigò, Yèrùsàlemà-òwátá òrù-akpà ò rò rífo, ndi Kàgàwà bhà rò ró. Kí'í iwà ka kòbhòlò ádhàdhì tòròna ka kònzí ndíní owu tí 'òtù pòndà kpatsibhàle nà ádhìngbà bhèyi ró. ³ Ní ma míri orú tìna nyé nà rí dhu òvo ádrèngbà kamà tó tombi-tí'ò rò atdí ale-tù, ràmbe àtìna dò: «Kòmbí, Kàgàwà arádi ró nga rí'í indrù nzínzi ò! Kà ròngo àdi atdíkpá abádhí màna, ndirò abádhí ní'íya kàbhà ale. Kàgàwà nyé ndítòrò ní'íya atdíkpá abádhí màna, ndirò ka ní'íya abádhí tó Kàgàwà. ⁴ Kùndoya abádhí-nyídhà kóró. Ove ní'íya ìmbà tdítdò, ndirò ove tó izè mà, uhátá mà, àpè màna ní'íya ìmbà tdítdò. Obhó tí, yà angyi í'í dhu-tsí ní'íya iwà í úwí ró.»

⁵ Ndirò, wò ndi ádrèngbà kamà tó tombi dò ndi ndàdi ró í'í ale náavò dhu átò ndàti: «Kàní ma mí kóró dhu-tsí ònzi ròngò òwátána tí.» Wò dhu-dzidò, kádè àtìna ima ní: «Ándí yàrì òte. Obhó tí, ndi òte ní obhóná òte, yà ìmbà títò rí'í ònà òte.» ⁶ Kádè àtìna tdítdò: «Kòmbí kóró dhu àkà wà! Ima ní Áléfà ndirò Ómégà, kà-tì ní kóró dhu apè ndi rónà rò ale ndirò kóró dhu ríku ònà rò ale. Ídha-atdyú nà rí'í ale tò, ima, ma mí ipírònga tó ídha-òtí ò rò ráhù ídha àbhè kà ròmve tíròrò. ⁷ Dhu lèma ònzi rí ale, náabáya fudú rò ní kòkò rí dhu. Ndirò, ima ní'íya kàbhà Kàgàwà ndirò kà ní'íya pòkà ingba. ⁸ Pbéttè òdotále mà, inzà Kàgàwà ná'ù ale mà, nzére dhu ònzi arí ale mà, indrù òkye arí ale mà, mànyòní ònzi arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà, sànamè ùlé arí ale mà, kóró ale, títò èno arí màna, ní tó ngari ní'íya áwùse tó dhu-ra tó ádrèngbà kàzè yà atdítdò arúla ògbe ndógbe rò ò. Wòrì ní ndi oyo rí kisè ove.»

Yèrùsàlemà-òwátá, Tàmà-ngba bhà tsibhàle

(Ìsa 60; Zèk 48.30-35; Èbr 11.10,16)

⁹ Wò dhu-dzidò, atdí màlàyikà níndri tidu ò. Ndi màlàyikà ní'í yà Kàgàwà bhà nàwí ríku òyá rò àpè nùlè òyá àrèbhè kópà nùlèna foyá àrèbhè màlàyiká nzínzi ò atdí màlàyikà^d. Ní kàtí ma ní: «Fà kòwu atdíkpá, ndíní ma mìtè tí ádhìngbà, Tàmà-ngba tí kátina ale bhà tsibhàle indè.» ¹⁰ Ní, Ìlìlá-Alafí nírá ma, ndi màlàyikà ràdè modyi ndàrà ma nà ádrèngbà ndirò ádzí atdí pòrì-akpà dò. Ní kíttè Kàgàwà bhà ìlìlá kigò, Yèrùsàlemà idù. Ndi kigò ambénà ìfo dò òrù-akpà ò rò, ndámbe ìrà dò ndi Kàgàwà bhà rò. ¹¹ Ndi kigò ambénà ùmbìlì dò Kàgàwà bhà ádrèngbànga tó awáwè-okú dò rò. Kàbhà awáwè ní'í ádhàdhì yà kíyò bhèyi arùmbìlì yàpsí tí kátina orú odzina nà odu bhà awáwè bhèyi. ¹² Kà-ngbò ka kakpòro ní lubhà ní'í odu ní ka kórù, mbèmbèna nà ndirò ádzí kumatí nà lubhà. Ndi lubhà tó tsàtsè í'í atdí kumí ònà óyò nà, atdí kumí ònà óyò nà màlàyiká ràdè àmbe ngbòya òdò dò. Ndirò í tsàtsè rò ka kundí oyo ní'í atdí kumí ònà óyò nà Pbaìsàyéllí tó rùgànda-tsù-òvò. ¹³ Adyifò arí ndito inà rò, kà-rò tsàtsè í'í ìbhù, adyifò aròtù inà rò, tsàtsè í'í ìbhù. Mùlayí ònà rò, tsàtsè í'í ìbhù, ndirò mùsùngú-dò nà rò, tsàtsè í'í ìbhù.

^d21.9 15.1; 16.1; 17.1

¹⁴ Ndirò wò ndi kigò-ngbò nákpòrò lubhà ní'í atdí kumì dóná óyò ná ádròdrò odu ka káilí tsinà, ndíní tí nabhè tí rìdzó lubhà. Ndirò, kóró í odu rò ka kundí ɔɔ ní'í Tàmá-ngba bhà atdí kumì dóná óyò ná uvitatále-ɔvò.

¹⁵ Wò ndi idù ubhínà dhu àwè rò málàyikà níí'í dhu ùdhè ka karí nǐ dhu ná fóná: ndi dhu ní'í ɔrò ní ka kòbhòlò-ngbòna ízò. Kálé ndi dhu ndíní ndi ndudhè tí ndi kigò ní kóró, kóró kà tó tsàtsù mà, kà-ngbò ka kákpòrò ní lubhà-ɔngò-kpa màna. ¹⁶ Wò ndi kigò ka kasí iginadó rí'í ífò ádhàdhì: kà tó ádzínga mà kà tó íhùnga màna níí'í ádhàdhì. Ní, málàyikà núudhè kóró ndi kigò-ɔngò-kpa wòrí ízò ní. Í kòngò-kpa tó ádzínga, íhùnga, kíwè màna níí'í ádhàdhì ɛ mbèmbè óyò lufè kilòmètèrè tí^f. ¹⁷ Málàyikà núudhè lubhà átó indrù arí dhu ùdhè dhu bhèyi. Ní, kòngò-kpa-ivè nóowúnà í'í rò mbèmbè àrùbhè kumì kilòmètèrè tíg. ¹⁸ Kòngò-kpa ní'í yàspì tí kátina ɔrè odzina ná odu ní ka kòsì. Ndirò, ndi kigò ní'í vínà dǒ rò rí'í ɔrò ní ka kòsì, kadù àmbe ale-sisì àla dǒ óná kíyò ó dhu bhèyi kigò. ¹⁹ Ndi kigò-ngbò nákpòrò lubhà-pfò-ngbò tɔrò ka kanzì ní ní'í ɔrú odziya ná dhèdhèrò odu-tídò. Kà-pfò ka karè ní wemberè tó odu ní'í yàspì tí kátina odu, ɔɔ rí kisè ní'í sàfìlò, íbhà rí kisè ní'í kalèdonì, ífò rí kisè ní'í zùmarìdì, ²⁰ imbo rí kisè ní'í sàdònìkì, azà rí kisè ní'í àkìkì, àràbhè rí kisè ní'í krisolìtè, àrù rí kisè ní'í bèlulò, arègyètí rí kisè ní'í tɔpazò, idre rí kisè ní'í krisòparazò, atdí kumì dóná atdí na rí kisè ní'í hàykìtò, ndirò atdí kumì dóná óyò ná rí kisè ní'í àmàzìsitò^h. ²¹ Ndirò, kòkò í atdí kumì dóná óyò ná tsàtsù ní'í atdí kumì dóná óyò ná yòkpó tó odu. Íngbàtí ílì ndi tsàtsù mà ka kabhòlò ní ní'í atdí yòkpó. Ndi kigò ó ádrèngbà ngudhà ní'í vínà dǒ rò rí'í ɔrò ní ka kòbhòlò, ràdù àmbe ale-sisì àbhà dǒ ràla ndi kíyò ó dhu bhèyi ngudhà.

²² Ma mala nzà Kàgàwà bhà idza wò ndi kigò ó. Obhó tí, àlè tó Ádrèngbàle Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'í ádrèngbànga tó ɔbì ná ale mà, Tàmá-ngba màna ní ndi kàbhà idza. ²³ Wò ndi kigò arí'í ìmbà adyifò mà àbì màna atdyú ná ndíní ónànga nawè tí. Obhó tí, Kàgàwà bhà ádrèngbànga tó awàwè náarí ndi kà-ɔnga àwè, ndirò Tàmá-ngba ní ndi kà-ò tarà. ²⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró pbirì ó ale nóokoya kàbhà awàwè ó, ndirò yà adzi ó ádròdrò kámá níiwúya fíyò ònzì ná kà ò. ²⁵ Wò ndi kigò tó tsàtsù ní ka kupbíya nzí atdí idho ó màtí, ìmbà kúbhingá nga ní'íya ányí nídhuní. ²⁶ Kóró pbirì ó ale nóowuya fíyò ífata mà fíyò ònzì màna ná ndi kigò ò. ²⁷ Ányí, Kàgàwà-nyìkpó ó ótí atdí dhu mà nóotúya nzí. Ndirò yà óndrò ka kòndrò atdí dǒ dhu ònzì arí ale mà, tíò ènɔ arí ale màna nóotúya nzí ányí átò. Pbetù, kà-ò otsúya ale ní yà Tàmá-ngba bhà ípìrònga tó bhùkù ò ka kándí ɔvòya ale kèlè.

(Zèk 47.1-12)

22 ¹ Wò dhu-dzidǒ, málàyikà nííè ípìrònga tó idha-akpà idù. Ndi idha ní'í kìràwulì ó nga bhèyi ale-nyìkpó rí ndòtò òna ná, ràdù àmbe àhà dǒ Kàgàwà bhà ndirò Tàmá-ngba tí kátina ale bhà ádrèngbà kamà tó tombi ò rò. ² Wò ndi idha náambèná òkù dǒ átsì Kàgàwà bhà kigò ó ngudhà ó. Ndirò, ɔɔɔɔ ndi idha-bidǒ í'í dhu ní ípìrònga àbhù rí indrù tó itsu. Ndi itsu aràna ò'ò rò atdí kumì dóná óyòná-gèna, atdí atò rò, kà-tí ní, kà raràna ò'ò rò atdí-gèna atdí àbì rò. Ndi itsu-bí nónzì rò ka kowúnà pbabí tí, kigò kóró pbirì ó ale ní. ³ Kàgàwà ófù dhu tí ka kòzàna atdí dhu mà ní'íya ìmbà tdítǒ. Kàgàwà mà Tàmá-ngba màna tó ádrèngbà kamà tó tombi ní'íya wò ndi kigò ó. Ndirò, Kàgàwà bhà ale nùuléya ka. ⁴ Abádhí náalaya Kàgàwà-nyìkpa, ndirò ka kandíya kòvò abádhí-nyìndri rò. ⁵ Kúbhingá nga ní'íya ìmbà tdítǒ, ndirò ka kí'íya ìmbà tarà mà adyifò màna tó awàwè-atdyú ná. Obhó tí, Ádrèngbàle Kàgàwà náawèya ndi abádhí-dònga, ndirò abádhí onyaya idzi dhòdhòdhònga ná.

^ɔ21.16 Kàgàwà bhà idzá atdí dǒ flà ngari-ɔngò-kpa tó ádzínga, íhùnga, kíwè màna níí'í ádhàdhì Yèrùsàlemà-ɔwátá tó kigò-ɔngò-kpa tó ófò bhèyi (1Kà 6.19-20).

^f21.16 fró, uvitatále Yùwanì azè nditè dhu ní ndi kigò ràrì atdí dǒ àkà kigò.

^g21.17 fró, uvitatále Yùwanì azè nditè dhu ní ndi lubhà ràrì atdí dǒ àkà lubhà.

^h21.20 Uvì 28.15-21

(Màt 16.27; Gàl 6.7-8; Upf 1.1-3,7-8)

⁶ Wò dhu-dzidò, wòrì málàyikà náadè àtìna ima nì: «Yàrí bhükù ò rí'ì ote ní obhóná ote, yà ìmbà títò rí'ì ònà ote. Ndirò, Àdrèngbàle Kàgàwà, yà *pbànábí ùnda arí pbìndà ìlìlā-Alafí-otù ð ale, níví ima, pbìndà málàyikà ndíní inzà òtrò kàsùmì ð rí 'ònzì dhu mìtè tí pbìndà kasutále tò.»

Yèsù ríngò dhu

⁷ Yèsù ràtìna: «Kànì ma mírà inzà òtrò kàsùmì ð! Hirò ònzì rí ale ní yà pbànábí ùno ote tò òfò ð rí'ì yàrí bhükù ò ote nífù rí ale!»

⁸ Ima Yùwanì ní ndì ma mirì ndì dhu, madè àlanà. Ní, i dhu ma mirì, madè àlanà rò, ma mìtsi wò i dhu nìtè idù málàyikà-ònzì, mælè ka. ⁹ Pbéù kádè àtìna ma nì: «Ìnzè! Nzònzì dhu wò dhu bhèyi! Ima ní kasutále kèlè ìnyi bhèyi, adòñè pbànábí bhèyi, ndirò yàrí bhükù ò rí'ì ote nífù arí ale bhèyi! Kàgàwà ní ndì nyì nyádè àkà nyùko nyì onzìná ale!» ¹⁰ Tdítdò, kádè àtìna ima nì: «Àpè nyòdo yà pbànábí ùno ote tò òfò ð rí'ì yàrí bhükù ò ote òdhè ò, i dhu ràkà ònà kàsùmì nìndù wà ndì nídhunì. ¹¹ Nzére dhu ònzì arí ale náká ndòngò nzére dhu kèlè ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpò ð òtì ale náká ndòngò ndìti ndì dhu bhèyi tí. Ídzì dhu ònzì arí ale náká ndòngò ídzì dhu kèlè ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpò ð flā ale náká ndòngò ndì kèlè ù'o ndìlā Kàgàwà-nyìkpò ð.»

¹² Yèsù ràtìna: «Kànì ma mírà inzà òtrò kàsùmì ð! Ní, ma mírà màkìmbà nà fudù, ndíní ma mubhò tí ìngbàtí ìlì ndì ale mà ndì ale anzì kasu-bvè rò. ¹³ Ima ní Àláfá ndirò Òmégà, kà-tì ní kórò dhu apè ndì rònà rò ale ndirò kórò dhu ríku dónà rò ale.»

¹⁴ Hirò nonziya ale ní kàkà ròyà mberè ù'ò rí rìlā ale. Abádhí ní ndì kígò ò otsúya ndì kígò tò tsàtsè ð, 'adè ipirònga íbho arí ìndrù tò itu-kpò òtò. ¹⁵ Pbéù, irinà rò okoya ale ní itsè, yà inzà nga nòfì dhu ònzì arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà, mànyòndì ònzì arí ale mà, ìndrù òkye arí ale mà, sànamè ùlè arí ale mà, títò nòzè 'adè kànò ale mànà.

¹⁶ Yèsù ràtìna: «Ima, ma mòvì pbàkà málàyikà ndíní adì tí kórò kòrì dhu tò ngàmì tí *kànísá ð. Ima ní Àdrèngbà kamà Dàwudì-dhù tò màdzukuru, yà kútsingà arúmbìlì alalì.»

¹⁷ Ndirò Ìlìlā-Alafí mà Àdhìngbà mànà ràtìna: «Frà!»

Ndirò, yà dhu ìrì rí ale náká ndàtì átò: «Frà!»

Ídha-atdyú nà rí'ì ale náká ndìrà, ndirò ipirònga tò idha nòzè ale àkà ndìrà kàkò tíròrò.

Dhu ríku dónà rò ote

¹⁸ Ima Yùwanì, ma mí yàrí dhu òvo kpangba yà pbànábí ùno ote tò òfò ð rí'ì yàrí bhükù ò ote ìrì rí ale tò kórò: ndì ale apè dhu isè yàrí bhükù ò ka kándì dhu dè, ní ndì ale ràbàna àpbè dè, Kàgàwà iséya yà yàrí bhükù ò ka kándì àpbè isè tí. ¹⁹ Ndirò, ndì ale apè atdí dhu mà nípfò wò ndì pbànábí ùno ote tò òfò ð ka kándì yàrí bhükù ò ote ò rò, ní Kàgàwà nípfòya ndì ale àmbènà àbàna yà ndì bhükù ò ndì ndòkò fìndá làkà ndì ale tò dhu-dòngadhu-dònga. Ndí ale otsúya nzí Kàgàwà bhà ìlìlā kígò ò, ndirò kòtòya nzí yà ipirònga àbhè arí ìndrù tò itu-kpò.

²⁰ Wòrì dhu tò obhóna ìtè rí ale ràtìna: «Kànì ma mírà inzà òtrò kàsùmì ð!»

Àmìnà! Frà, Àdrèngbàle Yèsù!

²¹ Àdrèngbàle Yèsù àkà ndàso nyí kórò!